

KEHITTYVÄT LASTEN, NUORTEN JA PERHEIDEN PALVELUT – KOHTI YHTEENVETOA JA ARVIOINTIA

MAKSATUSRAPORTTI 1.5.2012–31.10.2012

Eila Pelli, projektipäällikkö

ja

Lasten ja perheiden hyvinvointipalveluiden kehittämishanke Itä- ja Keski-Suomessa II hanke-
henkilöstö

Lasten ja perheiden hyvinvointipalveluiden kehittämishanke Itä- ja Keski-Suomessa
1.11.2010 – 31.10.2012

(STM päätös 26.3.2009 DN:o STM/4970/2009; hankkeen tunnistenumero 002/HTO/KH/2010)

Hanke toteutettiin Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan ja Keski-Suomen maakunnissa, Hankealueella on 61 kuntaa ja 3 sairaanhoitopiiriä (liite 32).

Hankkeen kustannusarvio on 2 266 667 €, josta valtionosuus 1,7 m€ (75 %) ja kuntien/kuntayhtymien rahoitusosuus 566 667€ (25 %).

Projektilla on ohjausryhmä, maakunnalliset johtoryhmät ja hankekohtaiset ohjausryhmät.

Lisäksi alueen Kastehankejohtajat kokoontuvat ohjelmapäällikön kutsusta ja LapsiKasteiden projektipäälliköt Terveyden ja Hyvinvoinnin edistämislaitoksen kutsusta.

Kansallisesta Sosiaali- ja Terveysalan Kehittämishankkeista löydät lisätietoja:

http://www.stm.fi/julkaisut/nayta/_julkaisu/1063225

http://www.stm.fi/vireilla/kehittamisohjelmat_ja_hankkeet/kaste

http://www.stm.fi/julkaisut/nayta/_julkaisu/1578410#fi

http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tutkimus/ohjelmat/kaste

Projektista löydät lisätietoja:

<http://www.koskeverkko.fi/Public/default.aspx?contentid=20643>

Hankkeista löydät lisätietoja:

Pohjois-Karjala

www.jns.fi/lapsiperheidentuki .

Pohjois-Savo

www.pslastensuojelu.fi

Keski-Suomi

<http://www.positiivisetpolut.fi/>

<http://www.jyvaskyla.fi/sote/hallinto/kaste>

Etelä-Savo

<http://www.koskeverkko.fi/Public/default.aspx?contentid=22832>

Projektin valvojana toimii ylitarkastaja Marjaana Pelkonen (marjaana.pelkonen@stm.fi) Sosiaali- ja terveysministeriö ja tarkastajana ylitarkastaja Marja-Leena Kuusisto (marja-leena.kuusisto@avi.fi) Lounais-Suomen Aluehallintovirasto.

Raportointikaudet: Keski-Suomi 1.5.2012–31.10.2012 (projektihallinnoija) ja Pohjois-Karjala, Etelä-Savo ja Pohjois-Savo 1.4.2012–30.9.2012

SISÄLLYSLUETTELO

Kohti yhteenvetoa ja arviointia	4
Ehkäisevän työn kehittäminen peruspalveluissa.....	5
Keski-Suomi	5
Etelä- Savo.....	8
Pohjois-Savo	11
Pohjois-Karjala	15
Lasten – ja nuorten mielenterveyspalvelut ja lastensuojelun avohuollon kehittäminen	18
Sijaishuollon ja perhehoidon kehittäminen	23
Keski-Suomi	23
Pohjois-Savo	29
Etelä-Savo.....	34
Päätösseminaari	37
Yhteensovittaminen	41
Opinnäytetyöt.....	41
Projektin, hankkeiden ja hallinnon tietoja sekä arviointia.....	43
Viestintä.....	46
Näkymiä tulevaan.....	47

Kohti yhteenvetoa ja arviointia

Lasten ja perheiden hyvinvointipalvelujen kehittämishanke Itä- ja Keski-Suomessa II on edennyt toiminnallisesti viimeiseen puolivuotiskauteensa; alkaen huhti-/toukokuusta ja päättyen syys-/lokakuuhun. Tähän raporttiin on koostettu tuon jakson tapahtumat. Varsinaiset yhteenvedot ja arvioinnit tullaan tekemään työotsakkeella ”Kasteen kasvattamaa – Loppuraportti lasten ja perheiden hyvinvointipalvelujen kehittämishankkeesta Itä- ja Keski-Suomessa 2010–2012”. Valtakunnallinen loppuraportti ensimmäisestä ohjelmakaudesta osa-ohjelmassa tullaan julkaisemaan 12.–13.2. 2013 pidettävän seminaarin yhteydessä Helsingissä.

Ehkäisevän työn Perhekeskusmaisena toimintatavan edistämisen tukemiseksi saimme ministeriön luvalla promovoida asiaa kutsumalla vieraaksi Itä- ja Keski-Suomeen 7.-11.5.2012 nk. Leksandin mallin kehittäjän Thomas Johanssonin. Lapsi Kuopio – hankkeen päätösseminaari ajoittui samalle viikolle 10.5.2012.

Lasten – ja nuorten mielenterveyspalvelut ja lastensuojelun avohuollon kehittämisen osa-alueella keskeiseksi nousi yhteiskunnallisessa keskustelussa nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen, mihin pyrittiin vastaamaan tuomalla esiin nuorten kanssa toimimisen uusia menetelmiä (Menetelmäpäivä), kehittämällä nivelvaiheiden tukea (kolmiportainen tuki esiopetuksessa ja siirtymän toiselle asteelle tukeminen sekä matalan kynnyksen palvelujen kehittäminen ja terapiapalveluihin ohjaus/tarpeen arviointi varhaisessa vaiheessa),

Sijaishuollon kehittämisen Etelä-Savossa synnytti uuden palvelujen tuottamisrakenteeseen, joka julkistettiin seminaarissa 30.5.2012 – seutukunnallinen Lastensuojelun erityisyksikkö aloittaa toimintansa vuoden 2013 alusta. Ylimaakunnallisena yhteistyönä laadittiin Perhehoitajan käsikirja, joka on käytössä Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Keski-Suomen maakunnissa.

Kaste- ja Emma ja Elias yhteistyö on käynnistynyt Pela ry hankehakemus Raha-automaattiyhdistykselle toukokuun lopussa, SkolFam 17.9.2012 ja kiertue Itä- ja Keski-Suomessa – tavoite koordinoida ja rakenteistaa kehittämistoimintaa Itä- ja Keski-Suomessa, nostaa uusia kehittämistarpeita ja tuottaa niihin innovatiivisia ratkaisuja.

Arviointi ja yhteenveto ovat loppusuoralla. Ediva Oy:n arviointiraportti LapsiKuopio II -hankkeesta ja Markku Turkulaisen arviointiraportti Terttu-hankkeesta on mahdollista liittää jo tähän maksatusraporttiin. Asiakaspalautekysely toteutettiin kahdessa vaiheessa: ensin Keski-Suomen ja Etelä-Savon osahankkeissa ja sitten Pohjois-Karjalan Terttu-osahankkeessa ja Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämisyksikköön sitoutuvassa hankkeessa. Tästä palautteesta osan raportointi jää raportoitavaksi Valtionosuusselvityksen yhteydessä tehtävään loppuraporttiin.

Kaste 1 – ohjelmaan perustuvan jatkohankkeen 2012–2013 valmistelu on ollut hallinnollisesti haasteellista. Jyväskylän kaupunki irtisanoutui hankehallinnoinnista 15.6./15.8.2012 päätöksissä. Uudeksi hallinnoijaksi 30.8.2012 haki Mikkelin kaupunki. Ehkäisevän työn kehittämisen suunnitellaan jatkuvan 2012–2013 Kaste-ohjelmassa Etelä-Savossa ja Pohjois-Karjalassa sekä Sijaishuollon ja erityisesti Perhehoidon kehittäminen Pohjois-Savossa. Lisäksi uudessa osa-ohjelmassa pilotoidaan yhteen sovittavaa johtamista oppilashuollossa ja luodaan kehittämisrakennetta. Hallinnoinnin muutoshakemus on hyväksytty 10.9.2012.

Hanketyöntekijät ovat päättäneet työnsä 30.9.2012. Hankehallinnoija, Jyväskylän kaupunki, ja projektipäällikkö kiittävät kaikkia hankkeen toteuttamiseen myötävaikuttaneita.

Ehkäisevän työn kehittäminen peruspalveluissa

Keski-Suomi

Lähisuhde- ja kuritusväkivallan koulutus- ja toimintamalli

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisussa 2008:9 Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn suositukset TUNNISTA, TURVAA JA TOIMI ehdotetaan yhdeksi sosiaali- ja terveydenhuollon painopistealueeksi lapsiin ja nuoriin kohdistuva väkivallan ehkäisy, varhainen puuttuminen sekä palvelujen turvaaminen. Myös Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 28.5.2009/380 ja Älä lyö lasta! Kansallinen lapsiin kohdistuvan kuritusväkivallan vähentämisen toimintaohjelma 2010- 2015 tukevat tätä.

Kouluttajaverkostoa rakennettaessa pilottialueella Jyväskylä ja Jyväskylän perusterveydenhuollon yhteistoiminta-alue (Muurame, Uurainen, Hankasalmi) tavoitteena on ollut löytää ja hyödyntää kunnan, seurakunnan ja järjestötoimijoiden oma osaaminen. Kouluttajaverkostossa toimiessaan työntekijät ovat voineet osallistua työn sisällölliseen kehittämiseen, saaneet kouluttajakokemusta ja osallistuneet myös itse koulutusprosessiin..

Osallistujilta kerätyn palautteen perusteella koulutus on ollut varsin onnistunut. Koulutuksen

kokonaisarviointi, saadun tiedon käyttökelpoisuus omassa työssä ja koulutuksen vastaaminen ennakko odotuksiin arvioitiin 4,2 - 4,4 asteikolla 1 – 5.

Läheisväkivallan ehkäisyn kansallisessa osaamiskeskus-hankkeessa, jonka tavoitteena on vuosina 2012–2014 käynnistää kansallisen osaamiskeskuksen toiminta ja laatia Keski-Suomeen läheisväkivallan ehkäisyn ja puuttumisen alueellinen toimintaohjelma yhteistyössä alueen kuntien ja viranomaisten kanssa. Kehittämistyö sisältää asiantuntijaverkoston työskentelyn, koulutusohjelman lähisuhdeväkivallan ehkäisystä ja hoidosta sosiaali- ja terveysalalle, palvelurakenteiden ja – ketjujen kehittämistyötä sekä tutkimus ja vaikuttamistyötä. Hankkeen avulla läheisväkivallan ehkäisy, tunnistaminen ja riskiarviointi saatetaan osaksi kuntien ja sairaanhoitopiirien pysyviä ja systemaattisia toimintakäytänteitä. Hankkeeseen haetaan rahoitus terveyden edistämisen määrärahoista, joista sairaanhoitopiiri on saanut 155 000 euroa hankkeen ensimmäisen toimintavuodentoteuttamiseen. Hankejohtajan toimii Ulla Frantti-Malinen ja hankekoordinaattoriksi siirtyi Kaste-hankkeesta kehittäjäterveydenhoitaja Merja Pihlajasaari kesän aikana.

Lisätietoja: Merja.Pihlajasaari@ksshp.fi ja Ulla.Frantti-Malinen@ksshp.fi

Kolmiportainen tuki

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen hallinnollisiin muutoksiin liittyen järjestettiin työkokous toukokuussa 2011 koskien Kolmiportaista tukea esiopetuksessa Kaste-hankkeen organisoimana. Yhteistyössä Länsi-Suomen aluehallintoviranomaisen, opetusneuvos Matti Kangasoja laadittiin suunnitelma sisällön työstämisestä Keski-Suomen maakunnassa. Päädyimme järjestämään alueelliset työkokoukset Saarijärvellä 2.5. ja Jämsässä 10.5.2012. Tapahtumiin osallistui toistasataa esiopetuksentoimijaa vaihtamaan kokemuksia toiminnasta muuttuneessa tilanteessa. Merja Adenius-Jokivuori koosti aihealueesta aineiston ja kirjasi kokemuksia ja toisaalta hallinnollisia linjauksia esille tulleisiin asioihin. Tämä aineisto on luettavissa <http://www.koskeverkko.fi/Public/default.aspx?contentid=35867>

Perhekeskus

Keski-Suomessa rakentuvia perhekeskuksia voidaan pääsääntöisesti määritellä käsitteellä verkostomainen perhekeskus, jossa perhekeskus on toiminta-ajatus konkreettisesta yhteistyöstä kunnan, seurakunnan, järjestöjen ja yksityisten toimijoiden välillä.

Perhekeskusmaisesta toiminnan kehittämisestä on jo kokemuksia ja uusia toimintamuotoja kehitetään edelleen Jyväskylässä/JYTE – alueella. Hanketyöntekijät ovat olleet mukana neuvolan ja varhaisentuen kehittämistyöryhmässä, jossa ollaan kehittämässä perhekeskusmaista toimintamallia Jyväskylässä/JYTE – alueella. Kevään 2012 aikana ovat koottu alueelliset tiimit (Keltinmäki ja Tikkakoski), joihin on kutsuttu mukaan alueella toimivat perhepalveluiden toimijat sekä järjestöjen ja seurakunnan edustajat. Ensimmäisten kokoontumisten jälkeen voitiin havaita, että aluetiimeihin saatiin kattava edustus alueen eri toimijoista. Aluetiimien toimijoita tullaan vielä täydentämään mm. asukasyhdistysten edustuksilla. Perheiden kanssa toimivien yhteen kokoaminen nähtiin tärkeänä ja erityisesti tietoisuus muista toimijoista nähtiin uudenaikaisena mahdollisuutena kehittää lapsiperheiden alueellisia palveluja. Perhekeskuspilotointi käynnistyi syksyllä 2012 Tikkakosken ja Keltinmäen alueilla.

Keuruulla hanketyöntekijät ovat olleet mukana lastensuojelun ja perhetyön kehittämisprosessissa, jossa on viety eteenpäin perhetyön laatukäsikirjaa yhteistoiminnallisesti. Perhekeskusmaiseen työtapaan liittyen perhetyön moniammatillisen tukiryhmän tehtävä määritellään kevään 2012 aikana uudelleen. Tavoitteena on, että tämä moniammatillinen työryhmä toimii jatkossa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman (Lasten ja nuorten Keuruu) koordinoijana ja ”työrukkasena”. Kuukausittaiset kohtaamiset toteutuivat maksatuskaudella touko- ja kesäkuussa.

Äänekoskella perhekeskustyyppistä toimintaa on kehitetty kevään 2012 aikana. Perhekeskus – hanketta on suunniteltu jo pitkään, mutta toiminnan käynnistyminen on ollut sidoksissa tilin saamiseen. Äänekosken ”mallissa” ollaan kehittämässä monimuotoista päivähoitopalvelua ja lastensuojelun avohuoltoa sekä nuorten tukikotipalvelua uudenaikaisena yhteistoimintana. Perhekeskuksessa kehitetään monipuolista perheisiin suuntautuvaa työtä (varhaisen tuen osalta päivähoitopalveluina ja lastensuojelun perhetyötä), kehitetään sijaisperheiden ja tukiperheiden tukipalveluita. Lisäksi perhekeskukseen liitetään tapaamispaikka toimintaa. Hanketyöntekijät ovat mukana työstämässä perhekeskusprosessia eteenpäin. Perhekeskukselle on osoitettu tila, tähän odotetaan kaupunginhallituksen ratkaisua kesäkuussa 2012. Suunniteltu yhteistyö ei toteutunut syksyllä 2012, koska hanke päättyi Keski-Suomessa.

Osallisuus – Neuvolan asiakasraadit

Äitiys- ja lastenneuvolapalveluita käyttävät asiakkaat muodostavat neuvolan asiakasraadin, jonka tavoitteina ovat asiakkaan kuuleminen, osallisuuden lisääminen sekä päätöksentekoon vaikuttaminen. Asiakasraati on käynnistynyt 2010 ja vuodessa on keskimäärin 11 kokoontumista. Tapaamisten sisällöt ovat muodostuneet asiakkaiden esittämien tarpeiden mukaan. Asiakasraadin suunnittelusta vastaa kehittäjäterveydenhoitaja. Raatitapaamisista laaditaan muistiot, jotka toimitetaan äitiys- ja lastenneuvolan terveydenhoitajille, esimiehille, palveluyksikön johtajalle ja vastuualuejohtajalle.

Muistiot on käsitelty terveydenhoitajien aluetapaamisissa. Tarvittaessa asiat käsitellään johtoryhmässä tai perusturvalautakunnassa. Asiakasraadin ehdotusten perusteella on laadittu vuosittain toiminnan kehittämissuunnitelma. Yhteistapaamisia päivähoidon asiakasraadin kanssa on 1-2 kertaa vuodessa. Tapaamisten aiheet kerätään raadeilta etukäteen tavoitteena sekä äitiys- ja lastenneuvolan että päivähoidon asiakkaiden tasapuolinen huomioiminen. Asiakasraadin esille tuomien ehdotusten vaikuttaminen neuvolatoiminnan kehittämiseen on alkanut vähitellen tuottaa tulosta. Yhtenä esimerkkinä tästä ovat Jyväskylän kaupungin neuvoloiden nettisivustoihin liittyneiden kehittämisideoiden huomioiminen. Asiakkaiden esille nostamat teemat, ideat, haasteet ja ehdotukset kehittämisnäkökulmasta päätöksen tekoon vaikuttavina ovat edenneet kuitenkin varsin hitaasti. Yhdeksi haasteeksi on osoittautunut se, että asiakkaiden aito huomioon ottaminen kehittämisessä ja päätöksentekoon vaikuttamisessa ei ole helppoa. Asiakkaiden/ kuntalaisten osallisuus raatitoiminnan kautta on kuitenkin laajentunut vähitellen, mutta tämä vaatii vielä asenteiden muutosta päätöksenteossa. Asiakasraadin osallistujilla on myös tämä kokemus, joka vaikuttaa merkittävästi heidän motivaatioonsa ja sitoutumiseensa asiakasraatitoimintaan.

Asiakasraadin toiminnan turvaaminen hanketyötoiminnallisesti päättyessä kesäkuussa päättyessä edellyttäisi jatkossa vastuuhenkilön nimeämisen ja selkeän viestintäsuunnitelman, näkyvyyden ja vaikuttamismahdollisuudet kuntalaisille kaupungin nettisivustojen avulla sekä virallisen aseman kaupungin strategiassa. Raadin aseman vakiinnuttamisesta on käyty alustavaa keskustelua.

Etelä- Savo

Rakentuvat perhekeskukset ja monialainen yhteistyö

Perhepalveluverkostoja ja perhekeskusmaista työtappaa on edistetty Etelä-Savossa monitoimijajärjestelmien avulla. Hankkeen aikana maakunnan kuntiin on syntynyt monia-

laisia lasten ja perheiden kanssa toimijoiden yhteistyöverkostoja. Verkostot kokoontuvat muutaman kerran vuodessa suunnittelemaan toimintaa, joka edistää perheiden, lasten ja nuorten hyvinvointia. Tavoitteena on resurssien lisääminen varhaiseen tukeen ja vanhemmuuden tukemiseen monialaisen yhteistyön avulla, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmien toteutuksen ja seurannan varmistaminen sekä toimijoiden että perheiden aktivointi ajoissa puuttumiseen ja omista asioista huolehtimiseen. Hanketyön tehtävänä on vahvistaa ja juurruttaa lapsiperheteriimit osaksi kuntien perustoimintaa.

JJR – kuntien (Juva, Joroinen, Rantasalmi) lapsiperheteriimeille on laadittu vuosisuunnitelmat jonka mukaan kuntakohtaiset tiimit tapaavat kolme kertaa vuodessa sekä ylikunnalliset kerran vuodessa. JJR - kunnilla on yhteinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja varhaisen tuen käsikirja, tiimit seuraavat niissä mainittujen toimenpiteiden toteutumista ja osallistuvat toimenpiteisiin. Rantasalmella toimii nuorten hyvinvointityöryhmä Varikko. Yhteistyön säilymiselle ja toteutumiselle haasteellista on kuntien välisen allianssin purkautuminen ensi vuoden vaihteessa. Seuraava tiimien yhteinen tapaaminen on marraskuussa 2012.

Pieksämäen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toteutumista seuraa Pieksämäki-työryhmä, joka nimesi varhaisen puuttumisen työryhmän kokoamaan varhaisen tuen ja puuttumisen toimintaohjetta. Varhaisen tuen käsikirja valmistui helmikuussa 2012. Nykyisin työryhmä toimii varhaisen puuttumisen ja tuen seuranta- ja kehittämisryhmänä, joka pohtii ja käynnistää yhteistyötä ja varhaisen tuen toimintoja sekä päivittää käsikirjaa.

Mäntyharjulla Latu-työryhmä (Lasten ja nuorten tuki) kokoaa alueen kunnan ja järjestöjen sekä seurakunnan lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimijat säännöllisiin yhteisiin tapaamisiin ja sekä seuraa, että toteuttaa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa. Työryhmä mm. järjesti laajan yhteistyöverkoston avulla syyskuussa 2012 Yhteiset Lapsemme – tapahtuman, jossa kävi noin viisi sataa kunnan lasta, nuorta ja aikuista.

Mikkelissä Varpu-työryhmä kehittää varhaiskasvatuksen ja muiden lapsiperhepalveluiden välistä yhteistyötä ja toimintoja. Päivähoidon henkilöstölle on suunniteltu ja järjestetty yhteistyössä hankkeen ja kaupungin kanssa neljä tapaamista sisältävä koulutussarja, jossa painopisteinä ovat yhteistyö muiden toimialojen kanssa, ennaltaehkäisevä lastensuojelu ja varhainen puuttuminen sekä vanhemmuuden tukeminen. Koulutus toteutetaan ensi vuoden alussa kolmannen kerran ja hanketyöntekijä osallistuu eri toimialojen yhteistyötä käsittelevään osioon. Hanketyöntekijä on mukana myös vauvaperhetyötä ja varhaista vuorovaikutusta kehittävässä työryhmässä sekä oppilashuolenpidon kehittämisryhmässä.

Kangasniemellä lasten ja nuorten palveluiden kehittämisestä ja hyvinvointisuunnitelman seurannasta sekä toteuttamisesta omalta osaltaan vastaa Perhe Ykkönen – työryhmä, joka kokoontuu seuraavan kerran lokakuussa 2012.

Vanhemmuuden tukeminen ohjatun vertaisryhmätoiminnan avulla

Vanhempien jaksamista ja vanhemmuutta on Etelä-Savon osahankkeessa tuettu kokeilemalla ja levittämällä kuntiin ohjattua vertaisryhmätoimintaa perheille. Ohjatun vertaisryhmän järjestää ja ohjaa monialainen tiimi, mutta niiden vaikuttavuus syntyy ennen kaikkea ryhmän tarjoamasta vertaistuesta. Tämän hankejakson aikana maakunnassa käynnistyi ohjatusta vertaisryhmätoiminnasta kiinnostuneille lapsiperhetoimijoille kohdennettu ryhmäohjaajakoulutus, johon kuuluu ryhmätoiminnan suunnittelu ja toteutus myöhemmin kuluvan vuoden aikana. Koulutus ostetaan MLL:lta. Ryhmässä on 13 osallistujaa eri puolilta maakuntaa ja eri toimialoilta. Hanketyöntekijä kokoaa ohjaajista verkoston ja käynnistää säännölliset tapaamiset tavoitteena toimintamallin juurruttaminen maakuntaan ja ohjaajien tukeminen. Ryhmätoiminta on mallinnettu Innokylään.

Koulutukset

Hanke järjesti 11.6.12 Mikkelissä Perheroolien Ympyrät – koulutuksen, johon osallistui lapsiperhetoimijoita kolmen maakunnan alueelta ja kouluttajana toimi Tukevasti alkuun -vahvasti kasvuun – hankkeen projektisuunnittelija Etelä-Suomen Kaste-alueelta. Koulutukseen osallistui noin 50 henkilöä ja se sai varsin positiivista palautetta kuulijoilta.

Verkostoyhteistyö

Etelä – Savossa on toiminut useita lapsiin, nuoriin ja perheisiin liittyviä hankkeita sekä Kaste-ohjelman hankkeita, joiden kanssa Lapset ja perheet Kaste-hanke teki yhteistyötä. Tämän hankejakson lopussa Kaste- hankkeista monet loppuvat, mutta yhteistyötä jatketaan Arjen Mieli (mielenterveys ja päihde) sekä Vammais-kaste hankkeiden kanssa. Viimeinen kaikkien Kaste-hankkeiden yhteinen kokoontuminen pidettiin toukokuussa 2012.

Mulla on asiaa – hanke, jonka johtoryhmässä hanketyöntekijä oli, päättyi viime vuoden lopussa ja nyt hanketyöntekijä levittää sen tuloksia (7-13 -vuotiaiden hyvinvointikertomus), saman ikäluokan hyvinvoinnin seurantaindikaattorit, opas kokemuksellisen tiedon keruuseen) maakunnassa. Materiaali on ajankohtaista, kun kunnissa ryhdytään päivittämään lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmia.

Maakunnassa toimii eri alojen yhteistyöverkostoja, joiden toimintaan hanketyöntekijä osallistuu:

- Maakunnallinen varhaiskasvatuksen kehittämistyöryhmä (ISO:n ylläpitämä)
- Perhetyöntekijöiden maakunnalliset työkokoukset 2 x vuodessa (hanke järjestää yhteistyössä kuntien kanssa).
- Lastenvalvojien maakunnalliset työkokoukset 2 x vuodessa (hanke järjestää yhteistyössä kuntien kanssa).

Lapset ja perheet Kaste-hankkeen ylimaakunnallinen yhteistyö oli hankekaudella tiivistä. Etelä-Savon osahanke järjesti toukokuussa Pieksämäellä perhekeskustoimintaan liittyen Thomas Johanssonin ja toimijoiden välisen tapaamisen ja maakunnasta osallistuttiin Keski-Suomen Sosiaalialan Osaamiskeskuksen Koske X – tapahtumaan Jyväskylässä hankkeen järjestämällä yhteisellä linja-autokuljetuksella. Hanketyöntekijä oli mukana myös Keski-Suomen osahankkeen järjestämässä Menetelmäpäivässä 26.4 esittelemässä Perheroolien Ympyrät – toimintamallia.

Hanketyöntekijä on osallistunut myös Punkaharjun varhaisen tuen ja puuttumisen strategiaa toteuttavaan Varpu-työryhmään ja käynnistänyt yhdessä työntekijöiden kanssa toimintamallin mallintamisen Innokylään, mutta Punkaharju liittyy vuoden 2013 alusta Savonlinnaan ja jää pois hankkeesta, joten toimijat yrittävät jatkaa sekä varpu-toimintaa että mallintamista omin voimin.

Opiskelijayhteistyötä hanketyöntekijä on tehnyt Mikkelin ammattikorkeakoulun sekä Jyväskylän yliopiston opiskelijoiden kanssa (opiskelijoille tiedotettu Kaste-ohjelmasta ja – hankkeista, oltu haastateltavana projekti - ja päättöitä varten).

Lisätietoja: Hannele.Vesterlin@mikkeli.fi

Pohjois-Savo

Nuorten yhteisöllinen tukeminen oppilaitoksissa

Kitee-Tohmajärvellä hankkeen toiminta päättyi toukokuussa ja päätöstapaaminen pidettiin 23.5.2012 Kiteellä. Kehittämistyönä suunniteltiin ja kokeiltiin nuorten yhteisöllistä toimintamallia, jota voi käyttää mm. luokkahengen parantamiseksi, oppilaiden/opiskelijoiden tukemiseen kriisin aikana, poissaolojen ja aggressiivisuuden vähentämiseen ja nuorten yksinäisyyden lieventämiseen. Toimintamallissa hyödynnetään keskeisesti oppilaiden /opiskelijoiden omia voimavaroja ja ideoita vahvistamaan nuorten myönteistä keskinäistä vuorovaikutusta ja toisis-

ta välittämistä. Tämän uskotaan johtavan lisääntyvään yhteisöllisyyteen ja hyväksyvään luokkahenkeen. Vastuutoimijat voivat olla paikalliset koulukuraattori ja nuorisotyöntekijät tai muut aihetarpeen mukaiset paikalliset asiantuntijat yhdessä oppilaitoksen henkilökunnan kanssa.

Jakson aikana mallia kokeiltiin Pohjois-Karjalan ammattiopistolla Kiteellä metallialan 1. vuosikurssin kanssa. Toimintamalli sisälsi luokan tilanteen kartoituksen, sen käsittelyn ja tavoitteiden asettamisen luokan kanssa sekä toiminnallisen tapaamisen. Toteutuksesta vastasivat oppilaitoksen oppilaan ohjaaja, ryhmän vetäjä ja seurakunnan nuorisotyöntekijät Kiteeltä ja Tohmajärveltä. Toiminnallisia tapaamisia luokan kanssa jatketaan syksyllä 2012.

Lisätietoja: seija.leinonen@kuh.fi

LapsiKuopio II

Kuopion kaupungin Kasvun ja oppimisen tuen avainprosessin hallinnoima LapsiKuopio II -hanke toteutettiin ajalla 1.11.2010 - 31.5.2012 osana kansallista Kaste -ohjelmaa. Ohjelman pääasiallisena tarkoituksena oli kehittää lasten ja perheiden varhaisen tuen palveluita vastaamaan heidän tarpeisiinsa joustavasti ja vaikuttavasti. Pääpaino oli vanhempien osallisuuden ja henkilöstön osaamisen vahvistamisessa sekä moniammatillisen yhteistyön toteutumisessa. LapsiKuopio -hankkeen videoraporttiin sekä hankkeessa tuotettuihin käsikirjoihin ja arviointiraportteihin voi tutustua osoitteessa www.lapsikuopio.kuopio.fi

LapsiKuopio II -hankkeessa keskityttiin I -vaiheen jalkauttamistyön loppuun viemiseen. Hankkeen eräänä keskeisimpänä tavoitteena oli, että hankkeen päätyttyä lastenneuvoloissa ja varhaiskasvatuspalveluissa toimitaan varhaisen tuen uusien ja entisiä täydentävien työ- ja toimintatapojen mukaisesti. Kakkosvaiheen tavoitteena oli myös vakiinnuttaa varhainen tuki osaksi moniammatillisen ja alueellisen yhteistyön toimintakäytäntöjä. Tarkoituksena oli myös taata, että hankkeen jälkeen varhaisen tuen työ- ja toimintatapoja lastenneuvoloissa ja varhaiskasvatuspalveluissa sekä moniammatillisessa ja alueellisessa yhteistyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti. Arvioinnin keskeisenä tarkoituksena oli, että arviointimallit jäävät Kuopion kaupungin käyttöön pysyviksi ja muunneltaviksi arvioinnin, seurannan ja jatkokehittämisen välineiksi. Arvioinnin keskeisimpiä tuloksia tarkastellaan erillisessä liitteessä.

Lastenneuvolapalvelujen kehittämisen ja arvioinnin kohteina olivat uudenlainen terveydenhoitajien ja neuvolalääkäreiden käytössä oleva sähköinen tietokanta, lasten ikäkausiseulat, Vauvasta taaperoksi - opas sekä koteihin jaettava lapsen suotuisaa kehitystä tukeva ohjausmateriaali.

Varhaiskasvatuspalvelujen kehittämisen ja arvioinnin kohteina olivat päiväkotien varhaiskasvatussuunnitelmat (vasu) ja lapsiryhmien vasujen mukainen varhaisen tuen toiminta, kielten vuosikello -rakenne sekä Varhaisen tuen käsikirja.

Moniammatillisen ja alueellisen yhteistyön kehittämisen ja arvioinnin kohteina olivat neuvolan ja päivähoidon alueellinen yhteistyörakenne, tiedonsiirtolomakkeet, puhelinkonsultaatio - palvelu, Pienen lapsen sensomotorinen kehitys ja kommunikaatio sekä kielen kehitys - koulutuskokonaisuus sekä Pienet lapset liikkeelle – toimintamalli.

LapsiKuopio II -hankkeen kehittämistyötä ohjasi lähiesimiehistä koostuva ohjausryhmä sekä toimialajohtajista koostuva toimeenpanoryhmä. Hankkeessa työskenteli kokopäivätoimisesti projektikoordinaattorina KM Jaana Lappalainen. Varhaiskasvatuksen varhaisen ja erityisen tuen asiantuntijatehtävissä työskenteli konsultoiva erityislastentarhanopettaja Tiina Mikkilä. Lastenneuvolatyön asiantuntijatehtävissä työskenteli terveydenhoitaja Katriina Silvasti. Molemmat asiantuntijat työskentelivät loppuvuoden 2010 kokopäivätoimisina (100 %) asiantuntijoina hankkeessa. Vuoden 2011 he toimivat 50 % asiantuntijoina.

Hankkeen kokonaiskustannukset olivat 238 558€ + 10 000€ lisämääräraha. Kaste- ohjelman (Sosiaali- ja terveysministeriö) osuus 178 9191€ + 7.500€ (75 %) ja Kuopion kaupungin osuus 59 640€ + 2 500€(25 %).

Pohjois-Savon maakunnallinen Kaste -yhteistyö

1. Lapsikuopio II ja Tutki ja Turvaa (Kysyn pikkulapsipsykiatria) hankkeiden yhteistyössä kehitettiin lastenneuvoloiden käyttöön lapsen ja vanhemman vuorovaikutuksen ja kiintymyssuhteen ongelmien tunnistamiskeinoja sekä materiaalia ja toimintatapoja vanhemman ja lapsen vuorovaikutuksen tukemiseksi, ongelmiin varhain puuttumiseksi ja hoitoon ohjaamiseksi.
2. LapsiKuopio II ja Katse lapseen (Siilinjärvi) hankkeiden yhteistyössä kehitettiin avohuollon tukitoimena päivähoidossa olevien lasten ja perhetyön yhteistyötä.
3. Kolmen maakunnallisen hankkeen yhteistyönä toteutettiin Itä-Suomen yliopiston Yhteiskuntatieteiden laitoksen opiskelijan Pauliina Miettisen gradu-työn kyselylomake koskien asiakkaan osallisuutta verkosto- ja asiakastapaamisissa

Oppilaitosyhteistyö

LapsiKuopio II -hankkeen aikana tehtiin oppilaitosyhteistyötä Savonia ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän ammatti - ja aikuisopiston kanssa.

Muu yhteistyö

Projektikoordinaattori oli koko hankkeen ajan Kuopion varhaiskasvatuspalvelujen dokumentaatioyöryhmän jäsen sekä Reilusti rinnakkain -ohjausryhmän jäsen.

Lisätietoja: jaana.lappalainen@kuopio.fi

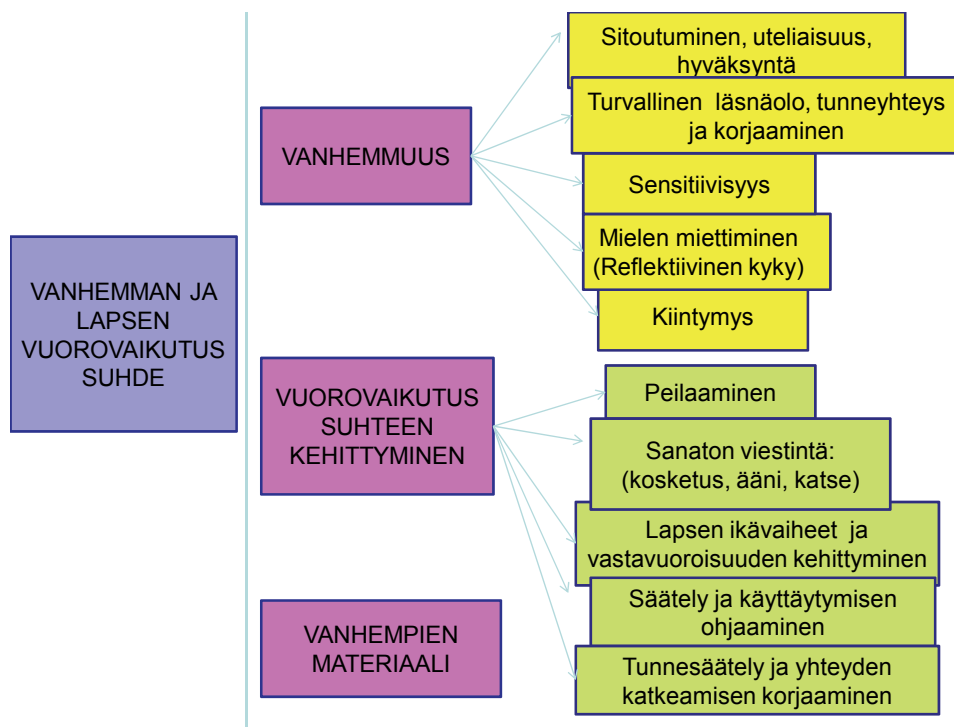

C:\Documents and Settings\pellie\Omat

Liite 1.

VANHEMMAN JA LAPSEN VUOROVAIKUTUS JA KIINTYMYSSUHDE

Kys:n Lastenpsykiatrian poliklinikan Tutki ja Turvaa - hankkeen ja Lapsi Kuopio- hankkeen neuvolatoimen yhteistyössä syntyi materiaalia vanhemman ja lapsen vuorovaikutuksen ja kiintymyssuhteen tukemiseksi ja ohjaamiseksi lastenneuvoloissa. Materiaali liitetään osaksi Kuopion lastenneuvoloiden käytössä olevaa ns. syvennettyä sähköistä tietokantaa lokakuun 2012 aikana. Syvennetty materiaali sisältää tietoa turvallisen vuorovaikutussuhteen rakentamisen edellytyksistä lapsen ja vanhemman välille, vuorovaikutussuhteen kehittymisestä eri ikävaiheissa, huoli-ilmiöistä lapsen ja vanhemman vuorovaikutussuhteessa sekä vuorovaikutuksen ohjaamisesta ja tukemisesta.

C:\Documents and Settings\pellie\Omat

Liite 2

Kys:n alueellisessa koulutustilaisuudessa 30.3.2012, ”Vanhemman ja lapsen vuorovaikutuksen tukeminen ja lasten mielenterveyspalvelujen hoidonporrastus Kuopiossa”, esitettiin syvennetyn materiaalin pohjalta turvallisen vuorovaikutussuhteen rakentumista lapsen ja vanhemman välille. Elo- ja syyskuun 2012 aikana on Kuopion neuvolatoimen terveydenhoitajille järjestetty kolme perehdytyskoulutusta syvennetystä materiaalista. Materiaali valmistuu lokakuun 2012 loppuun mennessä.

Lisätietoja antavat materiaalin sisällöstä vastaavat: minna.tenhunen-kejonen@milapro.fi
minna.polkki@kuh.fi

Pohjois-Karjala

Terapiapalvelujärjestelmän uudistaminen

Neljännän raportointikauden aikana hankkeen johtoryhmässä on kehitetty uutta mallia terapiapalvelujärjestelmään. Lisäksi hanke on koonnut palvelujärjestelmässä toimivia ammattilaisia yhteen pohtimaan uutta mallia. Lähtökohtana kehittämistyössä on ollut se, että perheiden tarpeet tulisivat mahdollisimman hyvin huomioitua. Keskeistä on perustason kehittäminen ja varhainen puuttuminen.

Terttu-hankkeen ensimmäinen vaihe päättyy syyskuussa, mutta terapiapalvelujärjestelmän kehittämistyö jatkuu jatkohankkeessa. Jatkohankkeessa alkaa johtoryhmän sijasta kokoontua kehittäjäryhmä, johon on pyydetty (johtotason) henkilöitä eri organisaatioista. Kehittäjäryhmä tulee kokoontumaan säännöllisesti ja kutsuu tarvittaessa eri alojen asiantuntijoita kehittämistyöhön.

Perhesosiaalityöntekijä-kokeilu

Perhesosiaalityöntekijä-kokeilu toteutettiin 1.2.–31.7.2012. Perhesosiaalityöntekijä-kokeilun tavoitteena oli uudenlaisen, matalan kynnyksen ehkäisevän tuen palvelun tarjoaminen lapsiperheille, jotka eivät ole lastensuojelun avohuollon asiakkaina. Lisäksi tavoitteena oli tarjota tukea peruspalveluiden työntekijöille ja kolmannen sektorin toimijoille konsultaation ja koulutuksen muodossa.

Perheiden kanssa tehty työ jakautui kokeilun aikana kuuteen teemaan: 1) Palveluohjaus, joka oli yleisin tukimuoto, 2) Vanhemmuuden tukeminen, 3) Tukitoimien järjestäminen, 4) Perhetilanteen arviointi / lausunnot, 5) Tuki perheen kriisitilanteessa ja 6) Verkostotyö. Asiakkuuteen ohjaavina tahoina toimivat kasvatus- ja perheneuvola, päivähoiton perhetyö, nuorisoasema, neuvola, perheasiainneuvottelukeskus ja lastensuojelu. Perheistä ainoastaan yksi oli itse omatoimisesti yhteydessä perhesosiaalityöntekijään.

Kokeilu osoitti, että palvelurakenteessa lastensuojelun sosiaalityön ulkopuolelle sijoittuvalle sosiaalityöntekijälle riittäisi Joensuun kokoisessa kaupungissa asiakkaita. Kokeilun perusteella voidaan sanoa, *että perhesosiaalityöntekijä-mallin mukaisesti toimivalle työntekijälle olisi tarvetta:*

- 1) Perheille, jotka eivät ole lastensuojelun avohuollon asiakkaina, mutta tarvitsevat akuitusti tukea mutta tuen tarpeeseen ei peruspalveluissa pystytä tällä hetkellä vastaamaan. Näin ehkäistään lastensuojelun avohuollon palveluiden tarvetta.
- 2) Peruspalveluiden työntekijöille, ja etenkin erityistä tukea tarjoavien työntekijöiden tueksi joko konsultaatioon tai työparityöskentelyyn / verkostotyöhön. Perhesosiaalityöntekijän kokonaisvaltaisen näkemyksen merkitys ja palveluverkoston tuntemus korostuvat tilanteissa, joissa perheillä on kontakti useaan eri viranomaiseen.
- 3) Peruspalveluiden työntekijöiden väliselle hallintokuntien rajat ylittävän yhteistyön kehittämiselle. Ehkäisevän työn kenttä on hyvin hajanainen eivätkä kaikki toimijat välttämättä tiedä riittävästi toistensa toiminnasta.

Mie ite -vertaisryhmätoiminnan käynnistäminen Joensuussa

Ensimmäinen Mie ite -vertaisryhmäkokeilu pidettiin Joensuussa 28.3 - 2.5.2012. Ryhmä täyttyi nopeasti, se toteutettiin suljettuna ryhmänä ja siihen osallistui yhdeksän 1-3-vuotiaiden lasten vanhempaa. Vanhemmat hakeutuivat ryhmään Utran ja Rantakylän kaupunginosasta neuvoloitten ja seurakunnan perhekerhojen sekä päivähoidon perhetyön kautta. Vertaisryhmää ohjasivat työparina päivähoidon perhetyöntekijät sekä neuvolan terveydenhoitaja. Ryhmän ohjaamista havainnoi 1 - 2 ammattilaista, jotka voivat ohjata jatkossa omaa ryhmää. Terttu-hankkeen projektityöntekijä huolehti ryhmän yleisistä järjestelyistä sekä lastenhoitojärjestelystä. Kokemukset olivat positiiviset sekä osallistujilla että ohjaajilla ja pilottiryhmän toiminta jatkuu suljetussa Facebook-ryhmässä.

Mie ite -vertaisryhmätoiminnan *vakiinnuttaminen* pysyväksi toiminnaksi ennaltaehkäisevässä työssä ja varhaisen puuttumisen työkaluna on saatu vankalle alulle. On edistetty yli sektorirajojen tapahtuvaa moniammatillista yhteistoimintaa ja *mallia on tehty tunnetuksi* osallistumalla työkokouksiin, järjestämällä yhteistyöpalavereja ja informoimalla Mie ite-ryhmistä Terttu-hankkeen työpajoissa.

Toiminnan vakinaistamisessa huomiota on kiinnitetty *erityisesti lastenhoitojärjestelyihin*. Aiempien kokemusten mukaan hankkeiden aikana aloitetut ryhmät eivät ole jatkuneet, koska lastenhoitoa ei ole pystytty järjestämään ja vanhemmat ovat tämän vuoksi estyneet tulemasta ryhmään. Lastenhoidon toteutumiseksi on nyt nimetty yhteyshenkilöt Joensuun kaupungin

perhetyöstä ja neuvolasta, Perheentalosta ja Mannerheimin lastensuojeluliitosta. Lisäksi yhteistyöneuvottelut PKAMK:n kanssa on aloitettu, joten Mie ite -ryhmäohjaajat voivat olla jatkossa yhteydessä PKAMK:n sosiaali- ja terveysalan lehtorin ja opiskelijoitten kanssa lastenhoitoon ja ryhmien havainnointiin liittyvissä asioissa.

Syksylle 2012 on suunniteltu alkavaksi seitsemän ryhmää, joista neljän ryhmän toteutuminen näyttää varmalta. Alkavat ryhmät ovat: Mie ite -ryhmä perhepäivähoitajille, Reijolan päiväkodin ryhmä alle 4-vuotiaiden pienten lasten vanhemmille, Pyhäselän ryhmä pienten lasten perheille yhteistyössä mielenterveyskeskuksen kanssa sekä Joensuun päivähoidon perhetyön eroryhmä yhteistyössä Joensuun ev.lut. seurakunnan kanssa. Suunnitteilla olevat ryhmät: Tuupovaaran päivähoidon perhetyön ja seurakunnan ryhmä pariskunnille, Kanervalan päiväkodin ISÄ-ryhmä sekä Marjalan neuvolan ryhmä. Myös Joensuuhun avattavassa Perheentalossa on jatkossa hyvä pitää Mie ite -vertaisryhmiä.

Huoli puheeksi –koulutukset

Huoli puheeksi -koulutuskartoituksen perusteella koulutustarvetta tuntuisi olevan ja kevään 2012 aikana Terttu-hanke järjestikin neljä Huoli puheeksi -koulutusta. Kouluttajina toimivat Joensuun kaupungin Huoli puheeksi -kouluttajat ja koulutettavia työntekijöitä oli yhteensä 91. Koulutukset sisälsivät kaksi täsmäkoulutusta, jotka olivat seurakunnan työntekijöille ja Lieksan päivähoidon henkilöstölle sekä kaksi moniammatillista koulutusta Joensuussa.

Koulutukseen osallistuneiden palautteen perusteella koulutukset onnistuivat erinomaisesti. Yleisarvosana koulutuspäivän hyödyllisyydestä oli 4.2–4.6 asteikolla 1–5. Sosionomiopiskelijoitten suorittaman sähköisen kyselyn perusteella Huoli puheeksi -koulutukset ovat edesauttaneet varhaisen puuttumisen laajentamista ja syventämistä palvelujärjestelmässä ja lisänneet tietoisuutta huolen puheeksi ottamisen tarpeesta.

Terttu-hankkeella oli merkittävä rooli Huoli puheeksi -koulutusrakenteen kehittämisessä Joensuun kaupungissa. Hanke on tuonut esille *koulutusten tarpeellisuuden ja hyödyllisyyden sekä eri hallintokuntien välisen yhteistyön kehittämisen tärkeyden*. Yhteistyöpohjaa on luotu henkilöstöyksikön, eri hallintokuntien ja kouluttajien välille (yhteiset käytänteet, kouluttajarekisteri, koulutustarpeen kartoitus) ja kouluttajien välille (säännölliset kouluttajatapaamiset) sekä kouluttajien ja THL:n välille (informaatio tulevista koulutuksista ja esimerkkejä muualla järjestettävästä verkostoyhteistyöstä).

Vastaamo.fi-setelitoiminta

Terttu-hanke teki selvitystyötä ja koordinoi vastaamo.fi-setelitoimintaa. Vastaamo.fi on verkkopalvelukeskus, jossa on ammattimaista netti-neuvontapalvelua vanhemmille vuorokauden ympäri. Vastaamo.fi-palvelu toteutettiin Joensuun kaupungin omana toimintana. Joensuun kaupunki tilasi 250 seteliä ja niitä jaettiin neljään eri neuvolayksikköön (Kauppakatu, Noljakka ja Marjala, Niinivaara, Rantakylä) sekä päivähoiton perhetyölle ja perhesosiaalityöntekijälle. Kokeilu jatkuu vielä syksyn 2012 ajan.

Internet-sivusto lapsiperheiden ja ammattilaisten tueksi

Terttu-hanke on kehittänyt lapsiperheiden tueksi internet-sivuston. Sivuston tavoitteena on antaa vinkkejä pienten lasten vanhemmille lasten hoitoon ja kasvatukseen liittyen. Lisäksi sivusto palvelee lasten ja perheiden kanssa työskenteleviä ammattilaisia. Kehittämistyöhön on saatu teknistä tukea Joensuun kaupungin tieto- ja viestintäyksiköstä ja Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämyksiköstä. Sivusto on koekäytössä osoitteessa

www.jns.fi/lapsiperheidentuki

C:\Documents and Settings\pellie\Omat

Liite 3

Lisätietoja: mia.ylhainen@pelastakaalapset.fi

Lasten – ja nuorten mielenterveyspalvelut ja lastensuojelun avo- huollon kehittäminen

Kiintymyssuhteen hoitoon tähtäävän työskentelymallin jalkauttaminen

KYS:n lastenpsykiatrian klinikan Tutki ja Turvaa – hanke päättyi 30.9.2012. Ensimmäisellä hankerahoituskaudella (2009 – 2010) hankkeessa kehitettiin vanhemman ja lapsen vuorovai-
kutuksen ja kiintymyssuhteen ongelmien hoitamiseksi Tutki ja Turvaa hoitomalli (liite 4, 5), jota pilotoitiin hoitajaksoina KYS:n lastenpsykiatrian poliklinikalla. Tutki ja Turvaa mallin mu-
kaisia hoitajaksoja pilotoitiin ryhmämuotoisena viidelle perheelle. Pilotointi kohdistui alle viisi-
vuotiaiden lasten perheisiin. Vanhempien palaute oli myönteistä (liite 6).

Toisella rahoituskaudella (2011 – 2012) pilotti – hoitajaksoissa toteutettua kiintymyssuhteen hoitotyöskentelyä jalkautettiin KYSin lastenpsykiatrian poliklinikan työryhmiin. Ryhmien kokoamiseen liittyvien vaikeuksien seurauksena alettiin toteuttaa yksilö- (vanhempi-lapsi) ja perhehoitajaksoja (isä-äiti-lapsi). Hoitajaksoille osallistui myös kouluikäisten lasten perheitä ja sijoitettuja lapsia. Tutki ja Turvaa mallin mukaista työskentelytapaa kohdennettiin kiintymyssuhteen ongelmiin perhekohtaisesti soveltaen.

Haasteena toisella rahoituskaudella oli työskentelymallin soveltaminen vaikeammin oireilevien ja sijoitettujen lasten ongelmiin. Jo kouluikään ehtineiden lasten perheet olivat usein suurissa vaikeuksissa lapsen haastavan käyttäytymisen vuoksi ja sijoitettujen lasten mielenterveysongelmat ja kiintymyssuhteen vaikeudet olivat vakavia. Oireilevien lasten kohdalla vanhemmat toivat usein esille turhautumista mm. muutoksen hitauteen ja esittivät toiveita lapsen konkreettisesta mukaan ottamisesta työskentelyyn. Perhetyöskentelyä, jossa lapsi on mukana, lisättiin Tutki ja Turvaa mallin mukaisen vanhempien työskentelyn rinnalle. Kiintymyssuhteen tukemista toteutettiin arjen tilanteissa kotikäynneillä tai perhetapaamisissa poliklinikalla. Intensiivisen Tutki ja Turvaa – hoitajakson toteuttaminen keskeytyi tai pitkittyi usean perheen kohdalla, kun elämäntilanteessa tapahtui muutoksia, sijoitusprosessi käynnistyi tai yllättävä sairastuminen ym. vaati voimavaroja. Jouduttiin tekemään tilaa muille asioille ja jäsentämään tilannetta. Motivaation ylläpitäminen työskentelyssä vaati sisällöllisiä ja aikataulullisia muutoksia. Verkoston muita toimijoita kutsuttiin yhteen tukemaan perheen arkea ja jaksamista, jotta vanhempi jaksoi jatkaa työskentelyään kiintymyssuhteessa aktivoituneiden prosessien kanssa. Myös osastojaksoja oli tarpeen käynnistää lapsen oireilun lisääntymisen ja vanhemman keinottomuuden tai väsymisen vuoksi.

Jalkauttamisen keskeinen ajatus oli integroida kiintymyssuhteen näkökulmaa sekä lasten yksilö- että perhehoitoihin ja tutustuttaa poliklinikan työntekijät Tutki ja Turvaa hoitajaksolla käytettyihin menetelmiin. Hanke on tukenut sitä lastenpsykiatrian poliklinikalla tapahtunutta yleistä kehitystä, että kiintymyssuhteen tarkastelun tulee olla osa perhetutkimusta ja lastenpsykiatrasta avohoitoa. Hanketyöntekijät työskentelivät kiintymyssuhteen arviointi- ja hoitotapojen juurtumiseksi. Vuoden 2012 alusta Tutki ja Turvaa hoitajaksoa toteuttaneet hanketyöntekijät jalkautuivat poliklinikan työryhmiin ja työskentelytapaa integroitui osaksi poliklinikan perhehoitotyötä ja lapsen terapiatyöskentelyä. Hoitomallia ja työskentelytapaa esiteltiin klinikan työntekijöille (Klinikka meetingit). Kiintymyssuhteen ilmiöitä ja hoitamisen näkökulmaa pyrittiin nostamaan esiin tiimeissä ja hanketyöntekijät liittyivät työpareiksi toteuttamaan kiintymyssuhteeseen kohdentuvaa hoitoa. Kiintymyssuhteen hoitoprosessin osa-alueita (videopalaute-työskentely, kiintymysvanhemmuudesta tiedon antaminen osana hoitoa jne) ja niiden toteuttamista pohdittiin poliklinikan henkilökunnan opintopiireissä elo-syyskuussa 2012. Hankera-

hoituksella järjestettiin työntekijöille koulutusta kiintymyssuhteen hoitamiseen ja videotyöskentelyyn liittyen (Saara Salo, huhti – ja toukokuu 2012).

Kiintymyssuhteen hoitoa toteutettiin keskittymisen-, käyttäytymisen-, aistisäätelyn ja tunne-elämän ongelmista kärsivien lasten ja heidän perheidensä kanssa sekä osana lasten yksilöterapiaa. Toisella hankerahoituskaudella hoitajakso toteutettiin 20 perheelle. Koko hankkeen aikana hoitajakso toteutettiin 25 perheelle. Tutki ja Turvaa mallin mukaisena hoitajakso toteutui kymmenen perheen kohdalla. Sijoitetun lapsen yksilöterapian ja kiintymyssuhteen hoidon integroimisesta saatiin myönteisiä kokemuksia. Kiintymyssuhteen hoito osana lapsen terapiaa lisäsi lapsen psyykkistä hyvinvointia ja perheen aikuisten (vanhempi/ omaohjaaja) sitoutumista lapseen. Kun terapeutti toi suhteen hoitoon lapsen näkökulmaa, vanhempien ymmärrys lapsen tilanteesta ja sisäisestä kokemuksesta lisääntyi. Myös perhehoitajaksoihin osallistuneet vanhemmat kokivat saaneensa lisää ymmärrystä lapsensa oireilusta, joka helpotti omaa toimintaa suhteessa lapseen. Suhde hoitotyöntekijöihin oli koettu kannustavana. Hoitotyöntekijöiden yhteistyö, joka johti lapsen diagnoosin tarkentumiseen tai osastojakson alkamiseen koettiin helpottaneen perheen tilannetta.

Tutki ja Turvaa - mallin mukaisen hoitajakson toteuttaminen on lastenpsykiatrian poliklinikalla mahdollista jatkossakin. Hoitajaksoa voidaan toteuttaa joko strukturoituna hoitajaksona tai soveltuvien osien perheiden tarpeiden mukaan. Toteutusta tukemaan on hanketyönä koottu opas: Tutki ja Turvaa – vanhemman ja lapsen kiintymyssuhteen hoitomallin toteutus- (liite 3). Oppaaseen on liitetty materiaalia mm. aloitusjakson haastattelujen ja videointien sekä tietosioiden toteuttamiseksi.

Hoitajaksojen toteuttaminen vaatii työkokemusta perheiden ja lasten kanssa sekä soveltuvaa alan koulutusta. Terapiakoulutus tai hoitosuhteen prosessikoulutus katsotaan tarpeelliseksi, minkä lisäksi oma työnohjaus on tärkeää. Aloitusjakson arviointityökaluja käytettäessä tulee olla koulutusta menetelmien käyttöön. Hoitotyöskentelyyn tarvitaan psykiatrista osaamista sisältävän moniammatillisen työryhmän tuki.

Liitteet 4-6

Lisätietoja antaa ja materiaalin sisällöstä vastaa: minna.tenhunen-kejonen@milapro.fi

Koulukuraattorien työkokoukset

Keski-Suomen maakunnan koulukuraattorien ja -sosiaalityöntekijöiden työkokous toteutui suunnitellusti joulukuussa 2011. Tarve työkokouksille on ilmeinen, usein koulukuraattorit työskentelevät yksin, osa-aikaisesti tai useamman kunnan alueella. Kollegiaaliselle jakamiselle tai työtilanteiden pohtimiselle ei ole mahdollisuutta. Työkokousten sisällöissä on painottumassa entistä enemmän ammatillisen osaamisen kehittäminen ja sen jakaminen. Kesäkuun alussa 2012 tulevan seuraavan työkokouksen teemoina ovat kuraattorityön dokumentoinnin haasteet ja nuoren mahdollisuudet Kelan koulutus- ja kuntoutusrahaan.

Työkokousten suunnittelusta vastaa eri oppilaitosten kuraattoreista koostuva ”työrukkanen”. Työkokousten jatkuvuudesta vatsaa tulevaisuudessa koordinoinnin ja käytännön järjestelyjen osalta Keski-Suomen Sosiaalialan osaamiskeskus yhteyshenkilönä kehittämispäällikkö Raili Haaki.

Lisätietoja: raili.haaki@koske.fi
markku.makinen@kssph.fi

Menetelmäpäivä

Ajatus erilaisten toimintatapojen, mallien tai menetelmien esittelystä Keski-Suomessa syntyi eri yhteyksissä käydyissä keskusteluissa ilmenneistä tarpeista saada tietoa mahdollisuuksista, joilla voitaisiin tukea lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia.

Menetelmäpäivä järjestettiin 26.4.2012 non stop – tyyppisenä tapahtumana Jyväskylän kristillisellä opistolla. Näytteilleasettajille (30 näytteilleasettajaa, 20 tietoiskua) annettiin mahdollisuus työskentelymenetelmien ja toiminnan tunnetuksi tekemiseen. Tavoitteena oli saada menetelmäpäivän kävijät pysähtymään erilaisten mahdollisuuksien äärelle ja ravistelemaan omia ajatusmallejaan. Lisätavoitteena on tapahtuman esittelijöiden ja osallistujien verkostoitumismahdollisuus.

Tapahtuma esitteli tuttuja toimintamallien lisäksi uusia ja vaihtoehtoisia tapoja, joilla voidaan lisätä hyvinvointia tai torjua riskitekijöitä. Tällaisista ovat esimerkkeinä eFamily Coach, mobiilipohjainen arjen ohjausväline perhepalvelujen kehittämiseen, joka sai Talentia lehden innovaatiopalkinnon, tai NäytönPaikka-digitaalinen portfolio, joka on voimavarakeskeinen ja tulevaisuuteen suuntaava työväline, auttamaan nuorta hahmottamaan ja selkeyttämään omaa elämäntilannettaan. Portfolio tarjoaa samalla työntekijöille valmiin, monipuolisen, konkreetti-

sen ja ilmaisen työväliseen tehdä asiakaslähtöisesti syrjäytymisen vastaista työtä ja tukea ihmisten voimaantumista. Green Care-vihreä hoiva, voi herättää uusia ajatuksia maaseutu- ja ympäristön, luonnon ja eläinten tietoisesta käyttämisestä terapia-, sosiaali-, kasvatustalouden tuottamisessa. Sairaalaklovnit saattavat virittää kiinnostusta Keski-Suomen teatteriväessään saada sairaalaklovni toiminta leviämään laajemmin myös Keski-Suomen keskussairaalan pienten potilaiden ja heidän perheittensä iloksi.

Menetelmäpäivässä oli kävijöitä yhteensä noin 120 – 130. Saadun palautteen perusteella päivä oli onnistunut niin päivään osallistujien kuin näytteilleasettajien näkökulmasta katsottuna.

Lisätietoja: markku.makinen@kssph.fi

Matalan kynnyksen palvelupiste

Matalan kynnyksen palvelupisteen luominen 13–21 –vuotiaille nuorille painottuen sosiaali- ja terveysongelmien auttamiseen on ollut kehittämiskohteena Pohjois-Savossa Siilinjärvi-Maaninka-Nilsia – seutukunnalla. Koska Siiliset -sote-liikelaitos purkaantuu vuoden 2012 loppuun mennessä ja tästä johtuen Maaningan ja Nilsian työntekijät jäivät pois hanketyöstä vuoden 2011 lopulla, suunnattiin jakson aikana kehittämistyö Siilinjärvelle. Tämä luonnollisesti muutti hanketyön tavoitteista erityisesti moniammatillisen sektorirajat ylittävän toimintakulttuurin luomista. Hankkeen kehittäjäryhmän kanssa pidettiin päätöstapaaminen Siilinjärvellä 28.5.2012.

Matalan kynnyksen palvelupisteen toimintamallia viimeisteltiin kehittäjäryhmän kanssa toukokuun loppuun asti. Palvelupiste antaa ensisijaista, arvioivaa ja mahdollisuuksien mukaan hoitavaa apua nuorille ja heidän perheilleen. Palveluun nuori ja hänen vanhempansa voivat tulla ilman lähetettä puhelinsoiton tai nettiajanvarauksen perusteella. Palvelu toimii nopeana ja intensiteetiltään tiiviinä sote-, opetus- ja nuorisotoimen työntekijöiden toimiessa läheisessä yhteistyössä työparityöskentely-periaatteella. Palvelupisteelle sopivia tilavaihtoehtoja on kartoitettu ja palvelusta tiedottaminen esittein ja muilla tavoin on työstetty valmiiksi. Palvelua mukailaan Sihti-intervention pohjalta paikallisiin olosuhteisiin ja resursseihin sopivaksi. Palvelua työntekijöiden uutena työmuotona pyritään kokeilemaan Siilinjärvellä mahdollisimman pian vuoden 2013 aikana. Seija Leinonen laati erillisen raportin palvelun toiminnasta oheismateriaaleineen ja raportti jaetaan hanketyössä mukana olleille, esimiehille, luottamusmiehil-

le ja muille yhteistyökumppaneille. Hanketyötä esitellään THL:n Kouluteemaverkosto - julkaisussa.

Nuorten matalan kynnyksen tuen ideaan liittyen toteutettiin Siilinjärvellä yhteistyössä Savon aikuis- ja ammattiopiston metsäopetuksen yksikön kanssa syksyllä 2011 aloittaneiden, asuntolassa asuvien opiskelijoiden elämänhallinnan taitoja tukeva valmennuskurssi osana opiskelijoiden opintosuorituksia. Valmennuksen toteutuksesta ja arvioinnista on hankkeesta Seija Leinonen laatinut erillisen raportin, joka on nähtävissä Savon ammatti- ja aikuisopiston nettisivuilla www.sakky.fi → Toivala → opiskelija-asuntola. Lisäksi on laadittu kooste opiskelijoille suunnatusta elämänhallintataitoihin liittyvästä kyselystä. Seija Leinonen ja Savon ammatti- ja aikuisopistosta asuntolatoiminnan ohjaaja Tommi Lapinjoki esittelivät valmennuskokeilua Kouluterveyspäivillä Ideatorilla 18.–19.9. Espoossa.

Tällä jaksolla hankkeeseen osallistuneiden ja muiden yhteistyökumppaneiden (yht. 40 henkilöä) ammatillista ja yhteistyön tekemisen osaamista vahvistettiin *koulutuksella 17.4* aiheesta ”Oppimisvaikeuksien tunnistaminen ja tuki 13–20 –vuotiailla nuorilla”.

Lisätietoja: seija.leinonen@kuh.fi

Sijaishuollon ja perhehoidon kehittäminen

Keski-Suomi

Raportointiaikana hanketyö oli varsinaiselta toiminnaltaan vähäistä. Useimmat toiminnot olivat keväällä jo loppuneet ja syksy olikin raportointien hiomista ja valmistautumista hankkeen päättämiseen Keski-Suomessa. Jyväskylän kaupungin ja Keski-Suomen Sijaishuoltoyksikön kanssa on käyty keskusteltua kehittämistyön jatkosta hankkeen loputtua. Kehittäjäsosiaalityön toimenkuvan ja työn myötä on hahmottunut maakunnallisen perhehoidon koordinoinnin tarve nyt luotujen perhehoidon tukimuotojen jalkauttamiseksi ja perhehoidon vahvistamiseksi alueella.

Hanketyönä on Keski-Suomeen mallinnettu **Perhehoidon tukipilarit -malli**, joka toteutessaan tarjoaa perhehoitajille kahden vuoden intensiivisen tuen perhehoidon alkuvaiheessa. Tukipilarit rakentuvat valmennuksen ja uuden sijoituksen tuomien kokemusten pohjalle. Sosiaalityöntekijän, mentorin ja perhehoitajan välisellä sopimuksella sovitaan mentoroinnin kesto ja keskeiset tavoitteet. Noin puolen vuoden kuluttua sijoituksesta ja mentoroinnin päätyttyä perhe kutsutaan Intensiiviseen vertaistuen ryhmään, jossa tavoitteena tukea sijoitetun lapsen ja perhehoitajan kiintymäsuhteen muodostumista, yhteistyön rakentumista eri osapuolten

kesken sekä perhehoitajien jaksamista. Sama ryhmä ohjataan vuoden kestävässä ryhmätyönohjauksen piiriin.

C:\Documents and Settings\siekkiri\Omat

Liite 7.

Mentorointi

Hankkeen aikana on koulutettu 7 perhehoidon mentoria, joiden peruskoulutukseen kuului ns. harjoittelu - mentorointi. Toiminnan vakiinnuttamiseksi järjestettiin työkokous kokemusten jakamiseksi ja toiminnan juurruttamiseksi tarvittavien toimenpiteiden hahmottamiseksi. Keski-Suomen Sijaishuoltoyksikkö on lupautunut jatkossa koordinoimaan mentorointia maakunnallisesti.

C:\Documents and Settings\siekkiri\Omat

Liite 8.

Perhehoidon alkuvaiheen Intensiivinen tuki

Kun sijoituksesta on kulunut noin puoli vuotta, perhehoitajat ohjataan ryhmämuotoiseen intensiivisen tuen ryhmään (5 x 2 h).

Kevään 2012 ryhmään on osallistunut kolme perhettä; 6 aikuista, sekä sijaisperheiden omia lapsia 7 ja perhehoitoon sijoitettuja lapsia 7.

Sijaisperheen lapsille ja sijoitetuille lapsille on järjestetty lastenhoitoryhmä ja toiminnallisempi sijaissisaruuks ryhmä. Lasten ryhmät toteutettiin samanaikaisesti vanhempien ryhmän kanssa ja ne toteutettiin Kristillisen opiston harjoittelijoiden ja yhden ulkopuolisen asiantuntijan työnä. Lasten vertaistukiryhmän toteutus on kuvattu oheisessa raportissa.

C:\Documents and Settings\siekkiri\Omat

C:\Documents and Settings\siekkiri\Omat

Liitteet 9 ja 10.

Perhehoitoa tukevia muita toimintoja.

Sijoitettujen lasten vuorovaikutusleikkiryhmä / Theraplay

Sijoitettujen lasten vuorovaikutusta tukeva pilotti alkoi syksyllä 2011 ja päättyi tällä maksatuskaudella. Theraplay- koulutuksessa olevat työntekijät ovat työstäneet syksyn 2011 ja kevään 2012 aikana mallia, jonka avulla voidaan työstää sijoituksen varhaisessa vaiheessa havaittuja kiintymäsuhteen ongelmia, jotka ilmenevät kohtaamisessa ja vuorovaikutuksessa sijaisvanhempien ja sijoitettujen lasten välillä. Vuorovaikutusta tukevaan, Theraplayn menetelmiä hyödyntävään leikkiryhmään on osallistunut kaksi sijaisperheen äitiä ja lasta viime vuoden syyskuusta alkaen.

C:\Documents and Settings\siekkiri\Omat

Liite 11.

Sijoitettujen lasten vanhempien Voikukkia- vertaistukiryhmä

Keski-Suomessa aloitettua Jaetun Vanhemmuuden- mallin mukaista huostaan otettujen lasten vertaistukiryhmä toimintaa koordinoidaan nyt valtakunnallisesti Voikukkia -hankkeen alla. Hanketyöntekijä on toiminut maakunnan koordinoiva työntekijänä ja huolehtinut maakunnallisen työryhmän kokoontumisesta ja yhteistyöstä Voikukkia hankkeen kanssa. Hänen tehtävänä on ollut myös tiedottaminen ja uuden vertaistukiryhmän kokoaminen.

Keväällä koottiin sijoitettujen lasten vanhempien ryhmä, johon ilmoittautui 8 mahdollista osallistujaa, joista haastattelujen jälkeen ryhmätoiminnan aloitti 4. Ryhmän vetäjien rekrytointi osoittautui haasteelliseksi. Ryhmänvetäjien palvelut ostettiin yhden järjestön ja yhden yksityisen palvelujen tuottajan palveluina. Raportti ryhmän toiminnassa ohessa.

C:\Documents and Settings\siekkiri\Omat

Liite 12.

Sijaisvanhempien itseohjautuva vertaistukiryhmä/ Keski-Suomen maakunnallinen pienryhmäverkosto

Keski-Suomen Sijaisvanhempien Yhdistyksen, Sijaishuoltoyksikön ja hankkeen yhteistyönä on aloitettu sijaisvanhempien omatoimisen pienryhmäverkoston aikaansaaminen Keski-Suomeen.

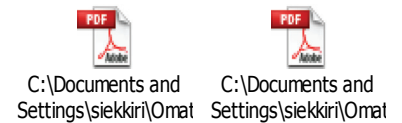
Suunnitteilla on kaikkiaan 7 ns. tupailtaa eri puolille maakuntaa, jonne yhteistyönä on kutsuttu alueen sijaisvanhempia keskustelemaan yhteisten tapaamisten tarpeesta ja luonteesta. Tarkoituksen on sijaisvanhempien oman vertaistoiminnan mahdollistaminen ja tukeminen. Kevään aikana on ollut 5 tupailtaa, jossa yhdessä on hanketyöntekijä ollut mukana.

Perhehoitajien sijaishoitajien tarve maakunnassa on oleellinen ja lomitussjärjestelmän kehittäminen on ollut työkokouksissa ja toiminnan suunnittelussa esillä.

PERHEHOIDON ERI MUOTOJEN VAHVISTAMINEN

Lyhytaikainen perhehoito

Lastensuojelulain mukaan lapsen sijoittaminen kodin ulkopuolelle tulee tehdä ensisijaisesti perhehoitoon. Myös kiireellisissä tapauksissa tulee lapselle ensisijaisesti tarjota kodin ulkopuolinen hoito perhehoitona. Hankkeen aikana on kehitetty ja vahvistettu Mattilan perhekodin lyhytaikaista perhehoitoa osallistumalla toiminnan suunnitteluun ja ohjausryhmätyöskentelyyn, sekä antamalla Lype - ohjaajille konsultaatioapua. Hanketyönä valmistui Lyhytaikaisen perhehoidon esite vanhemmille ja perhehoitajille.

Liite 13 ja 14.

Nuorten perhehoito

Nuorten perhehoidon kehittäminen Palokan Nuorisokodin uudeksi toimintamuodoksi on niin ikään ollut hanketyön haasteita. Nuorten perhehoidon rekrytointiin on saatu oma ilme ja oma esitteensä. Pesäpuu ry on kehittänyt nuorten perhehoitajien valmennukseen oman lisäkoulutus osion ja valmennusta on suunniteltu toteutettavan yhdessä Keski-Suomen Sijaishuoltoyksikön kanssa.

Liite 15.

PERHEHOIDON OSAAMISEN VAHVISTAMINEN

Hankkeen aikana on järjestetty sijaishuollon ja perhehoidon sisältöalueelta lukuisia koulutuksellisia työkokouksia, joissa on vahvistettu eri toimijoiden osaamista. Tilaisuuksissa on mahdollistunut myös toimijoiden välinen dialogi ja yhteistyön rakentuminen. Raportointiaikana toteutettiin Uutta Perhehoidossa – koulutuksellinen työkokous, jonka kohderyhmänä olivat perhehoitajat ja työntekijät. Kouluttajana toimi kehittämisspäällikkö Hannu Piispanen Perhehoitoliitto ry:stä.

Perhehoidon käsikirja valmistui maakunnan sijaisperheiden ja sosiaalityöntekijöiden käyttöön. Käsikirjaa on työstetty Kaste hankkeiden aikana kehittäjätyöntekijän toimesta yhteistyönä ylimaakunnallisen tiimin ja harjoittelijoiden kanssa. Käsikirja on ladattavissa mm. Keski-Suomen sijaisvanhempien yhdistyksen nettisivuilta www.kesiva.net

C:\Documents and Settings\siekkiri\Omat

Liite 16.

VAIKUTTAMISTOIMINTAA

- Hanketyöntekijä on osallistunut Keski-Suomen Sijaisvanhempien Yhdistyksen (KeSiVa ry) toimintaan sen hallituksen jäsenenä. Samoin hanketavoitteiden mukaisesti on pyritty vahvistamaan biologisten vanhempien osallisuutta aikaansaamalla Sukupuu ry:n ja KeSiVa ry:n tapaamisia ns. **Perhehoidon Foorumi** -tapaamisissa. Tapaamisista on alkanut näiden ”lapsen kaksien vanhempien” kohtaamiset ja rakentava keskustelu. Kevään tapaamisen teemana oli yhteistyö sijaisvanhempien, viranomaisten ja biologisten vanhempien kanssa.
- Keski-Suomen Sijaishuoltoyksikön, Jyväskylän kaupungin sijaishuollon sosiaalityön ja KeSiVa ry:n välinen yhteistyö on alkanut **Perhehoidon Vaikuttajat** työryhmän työskentelynä. Työryhmän keskusteluissa on etsitty yhteneväisiä linjauksia mm. lomituksen, mentorointiin ja perhehoidon perhetyön tarpeellisuuteen. Työryhmän työskente-

lyn pohjalta sijaisvanhempien yhdistys päätyi lähettämään kannanoton Keski-Suomen kunnille perhehoidon sosiaalityön resursoinnin puolesta.

Toimintakooste raporttikaudelta ohessa:

C:\Documents and Settings\siekkiri\Omat

Liite 17.

POHDINTAA

Perhehoidon osuuden vahvistaminen sijaishuollon sijoituksissa vaatii maakuntien kuntien vahvaa yhteistyötä. Sijaisperheiden rekrytointi, valmennus, sujuvat sijoitusprosessit sujuvat maakunnassa aika hyvin. Perhehoitajain edellyttämät perhehoidon tukimuotojen saatavuus edellyttää jatkossakin panostusta myös perhehoidon rakenteisiin.

Keski-Suomessa ovat sijaisperheiden rekrytointi, valmennus ja sijoitusprosessityöskentely olleet jo pitkään kiitettävällä tasolla kuntien yhteistyön toteutuessa Sijaishuoltoyksikön toiminnan kautta. Perhehoidon kehittämisessä on Keski-Suomen kuntien yhteistyö niin ikään jatkunut vuodesta 2005 alkaen. Kun Lapset ja perheet Kaste-hankeen kehittämistyö loppuu syksyllä 2012, on hyvä miettiä miten kaikkiaan seitsemän vuoden aikana kahdessa eri hankkeessa toteutunut perhehoidon kehittäminen ja konkreettinen perhehoitajien tuen koordinointi mahdollistetaan edelleen kuntien yhteistyönä. Keski-Suomen Sijaishuoltoyksikön henkilöstö määrä ei nykyisellään mahdollista kehittämis- ja tukityöskentelyn lisäystä tarvittavissa määrin.

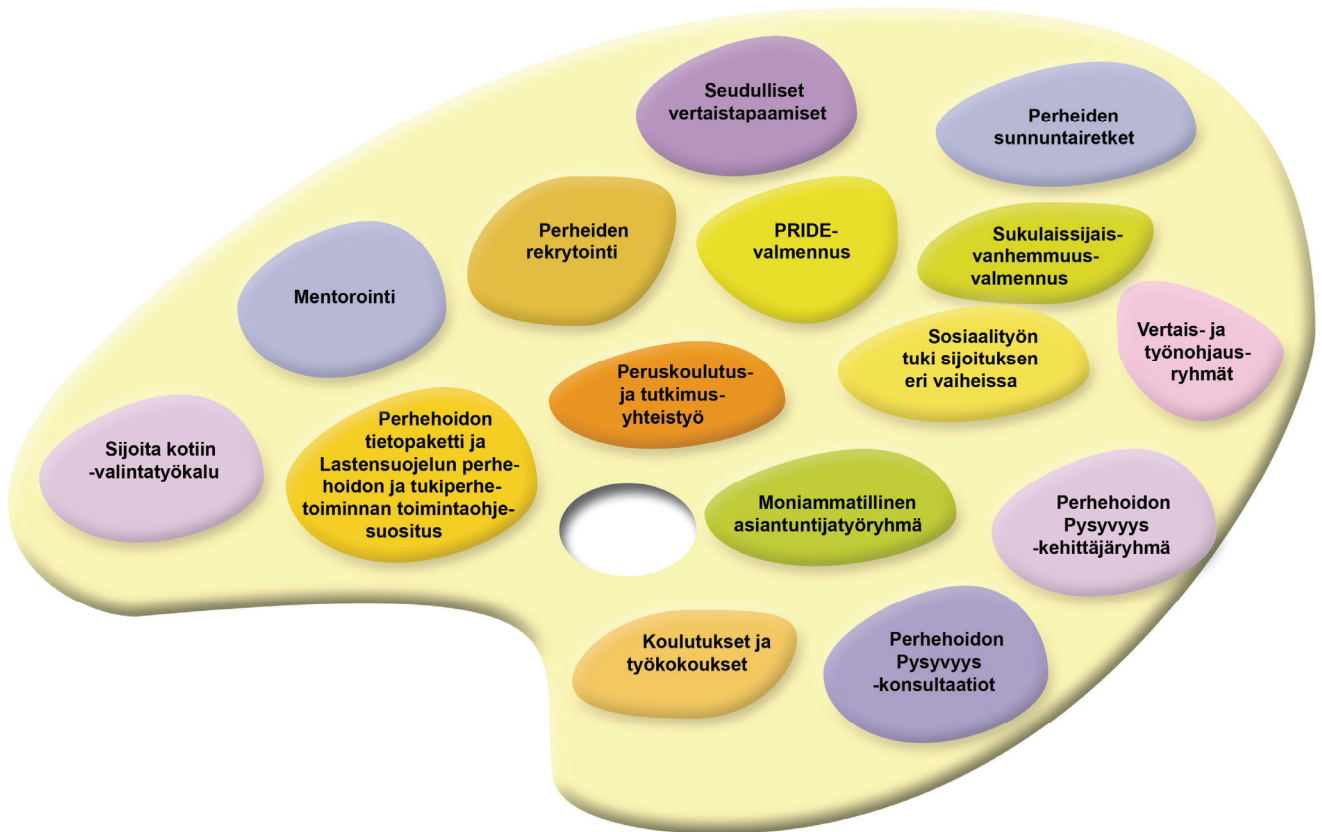
Perhehoidon osuuden vahvistaminen sijaishuollon sijoituksissa vaatii maakuntien kuntien vahvaa yhteistyötä myös perhehoidon tukipalvelujen alueellisessa tarjonnassa ja tämä edellyttää panostusta myös rakenteisiin.

Perusteltua onkin miettiä Sijaishuoltoyksikön vahvistamista, jotta perhehoidon lisäämiselle ja vahvistamiselle olisi riittävät edellytykset.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma (Kaste 2012 -2015) tarjoaa toimenpideohjelmassaan (vielä luonnos) tähän mahdollisuuden. Toimenpide 5 pitää sisällään perhehoidon alueellisten toimintamallien ja rakenteiden kehittämistyön.

Pohjois-Savo

LASTENSUOJELUN PERHEHOIDON TUKIPALETTI POHJOIS-SAVOSSA

Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikössä on juurrutettu tuki- ja konsultaatiopalveluita lastensuojelun perhehoidon prosessin eri vaiheisiin. Palveluista muodostuvalla lastensuojelun perhehoidon tukipaletilla on palveluita, jotka aiemmin ovat alueelta joko puuttuneet kokonaan tai olleet epätasaisesti saatavilla.

Perhehoidon toteutumisen ja toimeksiantosopimusten yhtenäistämisen tueksi laadittua perhehoidon toimintaohjesuosituksista on kehitetty ja päivitetty vastaamaan perhehoidon vaativuutta ja valtakunnallista linjaa. Ohjeistuksen käytäntöön siirtymiseksi on järjestetty perhehoitajille ja sosiaalityöntekijöille Perhehoidon tietopaketti - koulutus. Perhehoidon jatkuvuuden turvaamiseksi kehittämissyksikön perhehoitoon perehtyneet työntekijät tarjoavat tukea kuntien lastensuojelun sosiaalityölle sijoituspaikan valinnassa, sijoituksen alussa sekä sijoituksen aikana.

Lastensuojelutarpeen selvittäminen

Lastensuojelutarpeen selvitysten ja avohuollon palveluiden toteutusta on tehostettu kevään 2012 sosiaalityön työkokouksella, jossa on vaihdettu kokemuksia toimivista käytännöistä alueella ja valtakunnassa sekä haettu vaihtoehtoja kunnassa kokeiluille selvitystyömuodoille. Asiakkaiden osallisuuden näkökulmaa on tuotu esille prosessien vaikuttavuuden toteutumiseksi.

Tukiperhekoulutus ja -toiminta

Lastensuojelun tukiperhetoimintaa on kehitetty ja tehostettu oikea-aikaisten palveluiden sekä lasten ja perheiden varhaisen tuen toteutumiseksi alueella. Hankkeen aikana on rakentunut toimiva neljän koulutustapaamisen ryhmämuotoinen tukiperhekoulutuskokonaisuus. Kouluttajaparina on toiminut tukiperhevanhempi ja sosiaalityöntekijä. Tuki- ja sijaisperhetoiminnasta kiinnostuneille on tarjottu joko tukiperhekoulutusta tai PRIDE- valmennusta. Kaikkia kiinnostuneita perheitä on ohjattu aloittamaan tukiperhetoiminta. Alueellinen sosiaalityöntekijä on ollut mukana tukiperheenä aloittavan perheen, kunnan sosiaalityöntekijän ja asiakasperheen ensimmäisessä tapaamisessa. Näin on tuettu sujuvien käytäntöjen yhtenäisyyttä ja palveluiden tasalaatuisuutta alueella. Tukiperhetoiminta on havaittu hyväksi pitempiaikaiseenkin perhehoitoon orientoivaksi tehtäväksi.

Lyhytaikaisen perhehoidon koulutus

Perhehoidon ensisijaisuuden turvaamiseksi on pyritty tekemään perhehoito mahdolliseksi myös kiireellisissä tilanteissa. PRIDE- valmennuksen käyneitä kokeneita sijaisperheitä on valmennettu lyhytaikaiseen perhehoitoon soveltaen Pelastakaa Lapset ja Pesäpuu ry:n kehittämää PRIDE- valmennuksen lisämateriaalia. Koulutus on toteutettu sijaisvanhempisosiaalityöntekijä -kouluttajaparilla. Koulutuksia on toteutunut kaksi; ensimmäinen keväällä 2011 ja toinen syksyllä 2012. Koulutuksen päätteeksi on pidetty perhekohtaiset keskustelut lyhytaikaiseen perhehoitoon liittyvistä valmiuksista perheen, kouluttajasosiaalityöntekijän ja alueellisen sosiaalityöntekijän kesken.

Mentorointi

Koulutetun perhehoitajamentorin tuki on pyritty takaamaan kaikille uusille sijaisvanhemmille.

Kuntien sosiaalityöntekijöille mentorointitoimintaa on tehty tutuksi tekemällä sopimus ennen mentoroinnin alkua ja pitämällä päätöspalaveri prosessin lopussa. Sopijaosapuolina ovat mentori, aktori ja sosiaalityöntekijä. Osa mentoroinneista on tehnyt perhehoidon kehittäjä, osa on ohjattu muille mentoreille, jotka ovat laskuttaneet kuntaa toteutuneista mentoroinneista.

Vertaistuki

Vertaistuen malli on vahvasti juurtunut alueella. Avoimia seudullisia tuki- ja sijaisvanhempien vertaistapaamisia on toteutettu keväällä ja syksyllä viidellä eri seutukunnalla. VOIKUKKIA-vertaisryhmäprosesseja on toteutunut huostaan otettujen lasten vanhemmille. Vertaispäivä järjestettiin isovanhempisijaisvanhemmille ja heidän sijoitetuille lapsenlapsilleen syyskuussa 2012. Päivässä oli sekä yhteistä että omaa vertaistoimintaa omien ohjaajien vetämänä lapsille ja aikuisille. Päivä toteutettiin yhteistyössä ELY – keskuksen ja ESR: n tukeman Perhehoitoverkosto kantaa -hankkeen kanssa.

Perheiden sunnuntairetket

Kulttuurista, luonnosta ja vertaisuudesta on ammennettu voimaa tuki- ja sijaisperheiden museo- ja luontoretkillä, jotka on järjestetty pohjoissavolaisiin kulttuurikohteisiin yhteistyössä Kuopion Seudun Perhehoitajat ry:n kanssa. Keväällä 2012 retkeiltiin Korkeakosken kuohujen äärellä Maaningalla ja Mekaanisen Musiikin Museossa Varkaudessa. Kuopion Seudun Perhehoitajat ry. on tukenut perheiden osallistumista maksamalla kohteiden pääsymaksut ja tarjoamalla esim. kahvi-, mehu- ja herkkutarjoilun museokahvilassa tai retkinuotilla.

Lasten ryhmä PRIDE-valmennusryhmän rinnalla

PRIDE- valmennukseen osallistuneiden perheiden lasten sijaissisaruuuteen valmistautumisen ja perhehoitoperheiden verkostoitumisen tueksi toteutettiin 5 -12 –vuotiaiden lasten ryhmä samanaikaisesti aikuisten ryhmän kanssa. Lapsiryhmässä sijaissisaruuutta käsiteltiin sadun, draaman ja taiteen keinoin. Lapsilta kerättiin palautteet.

VOIKUKKIA-vertaisryhmät huostaanotettujen lasten vanhemmille

Sijoitettujen lasten vanhempien osallisuutta on vahvistettu. Alueella on toteutunut Kasvatus- ja perheneuvoloiden liiton vetämän VOIKUKKIA – verkostohankkeen vertaisryhmäohjaajakoulutus keväällä 2011. Koulutukseen osallistui mm. kaksi huostaanotettujen lasten vanhem-

paa sekä hankkeen perhehoidon kehittäjä. Koulututtuneet vanhemmat ovat toimineet aktiivisesti alueella VOIKUKKIA-ryhmien ohjaajina perhehoidon kehittäjän rinnalla, kokemustiedon välittäjinä lehtihaastatteluissa sekä kokemusasiantuntijoina valtakunnallisissa kehittämisverkostoissa. Yksi VOIKUKKIA- vertaisryhmä toteutui 2011–2012 ja kaksi vertaisryhmää on koottu ja toteutumassa 2012–2013, yksi ryhmä Varkaudessa ja toinen Kuopiossa. Ryhmi-en muodostaminen on tapahtunut yhteistyössä kuntien lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden kanssa. Tilajärjestelyissä on tehty yhteistyötä ev.lut. seurakunnan ja MLL:n kanssa. Tärkeäksi on koettu, että ryhmäkutsu välittyy sosiaalitoimen kautta kaikille huostaan otettujen lasten vanhemmille. Ennen ryhmän alkamista ohjaajat ovat haastatelleet kaikki ilmoittautuneet vanhemmat henkilökohtaisesti.

Työnohjausryhmien kokoaminen

Mentoroinnin ja vertaistapaamisten lisäksi on tarpeen ammatillinen, ohjattu tuki sijaisvanhemmille. Perhehoidon kehittäjä on toiminut tiedottajana, välittäjänä ja yhteen saattajana perhehoitajien ja työnohjaajan välillä työnohjausryhmien kokoamisvaiheessa. Työnohjausryhmät ovat kokoontuneet Kuopiossa, Lapinlahdella ja Vesannolla. Työnohjauksista on koottu palautetta.

Yhteistoiminnalliset Perhehoidon Pysyvyys – konsultaatiot

Perhehoidon Pysyvyys -konsultaatioissa yhteistyössä Tutki ja turvaa – hankkeen kanssa on tuotu tapauskohtaisesti näkyväksi vaativan perhehoidon arkea. Konsultaatioissa on jaetun tapauksen kautta etsitty keinoja toimivaan vuorovaikutukseen sekä turvallisen, suojaavan ja hoitavan arjen rakentumiseen. Konsultaatioita on pidetty leikki-, alakoulu- ja nuoruusikäisiä sijoitettuja lapsia hoitaville sijaisvanhemmille. Perhehoitajat, ammatillisen perhekodin vanhempi, sosiaalityöntekijät, perhetyöntekijät, sekä päivähoidon ja lastenpsykiatrian ammattilaiset ovat oppineet ja oivaltaneet moniammatillisessa vuoropuhelussa toinen toisiltaan.

Kriisitilanteiden yhteysneuvottelut

Perhehoidon pysyvyys voi tulla uhatuksi, jos yhteistyö on solmussa lapsen/ nuoren tai verkostokumppaneiden kanssa. Perhehoitajat ovat toivoneet ja saaneet perhehoidon kehittäjän tai yksikön muun työntekijän tuen kriisitilanteiden yhteysneuvotteluihin, joissa on käsitelty mm. nuoren koulunkäyntiä ja yhteistyötä terapiatahon kanssa.

Perhehoidon Pysyvyys – kehittäjäryhmä

Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikön Katse lapseen – hankkeen ja Kys:n lastenpsykiatrian Tutki ja turvaa – hankkeen yhteiseen Perhehoidon Pysyvyys – kehittäjäryhmään on kokoontunut seutukunnalta moniammatillinen joukko yli organisaatorajojen pohtimaan ja kehittämään lastensuojelun perhehoitoa. Ryhmä muodostuu lasten- ja nuorisopsykiatrian edustajista, perhehoitajista sekä lastensuojelun sosiaalityöntekijöistä. Ryhmä on mm. pohtinut perhehoidon tuen ajankohtaisia kehittämis- ja painotustarpeita.

Valtakunnallinen perhehoidon kehittämistyö

Katse lapseen – hanke on ollut mukana Pesäpuu ry:n Nuoret lastensuojelussa – kehittämissyhteistyössä toimien sijoitettujen nuorten Uskomme sinuun – Usko sinäkin - kuulemisfoorumin paikallisena järjestelijänä syksyllä 2011. Kuulemiskiertueesta tehtiin julkaisu, jonka kokoamisessa hanke on ollut mukana. Kuopion foorumista lähti pohjoissavolaisia nuoria mukaan syksyn 2012 Nuorten Foorumien kehittäjäryhmään, joka on kokoontunut Jyväskylässä.

Osallisuuden tukeminen

Lastensuojelun asiakkaiden ja toimijoiden osallisuus toteutuu ja ääni kuuluu asiakkaiden ja perhehoitajien edustuksena kehittäjäryhmissä paikallisesti ja valtakunnallisesti, VOIKUKKIA-vertaisryhmätoiminnassa, lehtiartikkeleissa, julkaisuissa sekä toiminnasta kerätyissä palautteissa. Sekä lapsia, nuoria että aikuisia kannustetaan osallistumaan lastensuojelupalveluiden kehittämiseen niin paikallisesti kuin valtakunnallisestikin.

Sijoita kotiin työkalu

Valintatyökalun toimintamallin kriteerien tarkentamista on jatkettu Itä-Suomen Sosiaalialan Osaamiskeskuksen ja Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikön henkilöstön kanssa. Toimintamallin suunnittelussa on käytetty MS Excel –taulukkolaskentaohjelmistoa. Yhdistetyillä taulukoilla voimme havainnollistaa kriteerien painoarvoja, lajitella perheet sijoitusta varten paremmuusjärjestykseen ja seurata perheille tarjottavia tukia vuosikellon avulla. Näiden tietojen pohjalta voidaan ennakoida vuoden aikana sijoituksesta syntyviä kustannuksia jo ennen päätöksen tekoa

Liite

Lisätietoja:

tarja.pitkanen@siilinjarvi.fi

tuija.raitanen@siilinjarvi.fi

teemu.kirjavainen@siilinjarvi.fi

Etelä-Savo

Lasten, nuorten ja perheiden asiantuntijayksikkö

Etelä-Savossa sijaishuoltoa on kehitetty jo vuosia kuntien, järjestöjen, palveluntuottajien ja useiden kehittämishankkeiden yhteistyönä. Keskeisinä kehittäjäkumppaneina ovat olleet Suomen suurin koulukoti Kasvun Yhteisöt ja Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus ISO. Pysyvän rakenteen kehittämisen perustana on ollut olemassa olevan toimijaverkoston yhteistyö ja maakunnallinen koordinointi. Kehittämistyön tavoitteena on ollut keskittää ja yhtenäistää alueen sijaishuollon palveluja ja toimintakäytänteitä sekä tukea kuntien sosiaalityötä lastensuojeluprosesseissa.

Lapset ja perheet Kaste II Etelä-Savon osahankkeen keskeisenä tehtävänä oli kehittää lastensuojelulain haasteisiin vastaava tarvelähtöinen palvelujärjestelmä, joka tuottaa ja kehittää laadukkaita ja vaikuttavia palveluja sekä parantaa maakunnallista sijaishuollon asiantuntijuutta. Hankkeen tavoitteiden edistämiseksi maakuntaan nimettiin määräaikainen sijaishuollon neuvottelukunta vuodelle 2011. Neuvottelukuntaan kutsuttiin kuntien, alueella toimivien lastensuojelun palveluita tuottavien järjestöjen sekä ammatillisten perhekotien, lastensuojelulai-

tosten ja sijaisvanhempien edustus. Kehittämistyötä tehtiin kumppanuuteen pohjautuvana moniammatillisena verkostotyönä. Kehittämistyöntyön tukena käytettiin asiantuntija-apua THL:lta, AVI:sta, Kuntaliitosta ja Perhehoitoliitosta.

Neuvottelukunta loi mallin keskitetystä verkostomaisesti toimivasta lastensuojelun erityisyksiköstä, joka kokoaa yhteen yksikön, kuntien, järjestöjen ja yksityisten palveluntuottajien asiantuntijuuden. Keskeisenä periaatteena mallinnustyössä huomioitiin lainsäädäntömuutosten (perhehoidon ensisijaisuus (Lsl 50 §), asiakaslähtöisyyden ja kustannustehokkuuden sekä vaikuttavuuden näkökulmat.

Monitoimijaisena ja moniammatillisena yhteistyönä mallinnettu lastensuojelun erityisyksikkö on suunniteltu käynnistettäväksi vuoden 2013 alusta Mikkelin kaupungin hallinnoimana. Yksikön palveluista vastaisi julkinen sektori yhteistyössä järjestöjen, seurakunnan ja yksityisten palveluiden tuottajien kanssa. Lastensuojelun erityisyksikkö tulisi kokoamaan noin 105 000 asukkaan väestöpohjan edellyttämät lastensuojelun sijaishuollon palvelut keskitetyksi. Alkuvaiheessa mukaan lähteviä kuntia on ajateltu olevan Mikkelin seudun sosiaali- ja terveystoimen seitsemän kuntaa; Hirvensalmi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Ristiina, Suomenniemi ja Kangasniemi sekä Puumala, Juva, Rantasalmi ja Pieksämäki. Kunnat päättävät mukaan tulemisesta yksikköön kesä- ja elokuun 2012 aikana lautakuntakäsittelyissä. Savonlinna on ilmoittanut, että harkitsee mukaan tulemistä vuoden 2014 alusta. Yksikölle tullaan nimeämään johtoryhmä, joka seuraa, tukee ja arvioi yksikön toimintaa.

Alkuvaiheessa yksikkö tulee keskittymään monialaisena toimintana lastensuojelun sijaishuollon osaamiseen ja kehittämiseen. Monialaisuus merkitsee kumppanuusrakennetta, joka aidosti mahdollistaa lastensuojelun palvelujen yhteisen tuottamisen ja kehittämisen. Käytännössä mm. Pelastakaa Lapset ry liittyy yksikköön kumppanuussopimuksella, joka mahdollistaa lastensuojelun palvelujen yhteisen tuottamisen ja kehittämisen. Yhteistoiminnalla pyritään suunnitelmalliseen kumppanuuteen, jossa toimijat tuottavat asiakkaille parhaan osaamisensa ja ensisijaisen hyödyn saivat kuntalaiset.

Lastensuojelun erityisyksikkö on asiantuntijayksikkö, jossa tulee työskentelemään 4 työntekijää, joista 1,5 sosiaalityöntekijän työpanos ostetaan yksikköön Pelastakaa Lapset ry:tä. Lastensuojelun erityisyksikkö tarjoaa kuntien käyttöön lastensuojelun erityisen ja tehostetun tuen palveluita lapsi- ja perhelähtöisesti sekä psykososiaalista tukea turvaten, kehittäen ja vahvistuen perhehoidon roolia sijaishuollon järjestämisessä monialaisessa yhteistyössä järjestöjen ja yksityisten palvelujen tuottajien sekä kehittämishankkeiden kanssa. Tehokkaasti toimiva yksikkö mahdollistaa perhehoidon ensisijaisuuden. Onnistunut sijoituspaikan valinta ja riittävä

tuki on tärkeä edellytys sijoitusten jatkumiselle ja lapsen asiakassuunnitelman mukaisen sijaishuollon toteutumiselle

Lastensuojelun erityisyksikön palvelut:

- Tuki- ja sijaisperheiden rekrytointi
- Valmennukset ja koulutukset
- Sijoitustyöskentely
- Tuki perheille
- Kehittäminen
- Ammatillisten perhekotien ja laitosten hoitopaikkatietojen ylläpito ja valvontakäynnit sekä lausunnot

Keskeiset lastensuojelujärjestöt ovat hakeneet erityisyksikön käynnistämisen tueksi ja yhteen sovitettavien ja monirahoitteisten palvelukokonaisuuksien kehittämiseksi Raha-automaattiyhdistykseltä rahoitusta JÄRJESTÖT JA KUNNAT – lastensuojelun kumppanuuskehittäminen Etelä-Savon maakunnassa – hankkeelle. Hankkeen tavoitteena on kehittää kumppanuusjohtamista ja kokemusasiantuntijuuden kehittämistä sijaishuollossa.

Jatkosuunnitelma: Erityisyksikön toimintaa tullaan kehittämään ja laajentamaan alueellisesti ja sisällöllisesti monialaiseen perhe- ja palvelukeskustyyppiseen suuntaan. Palvelukeskukseen on suunniteltu koottavan sijaishuollon palvelujen lisäksi myös muita lasten ja perheiden palveluja. Lapsi-, nuoriso- ja perhepalvelujen asiantuntijayksikkö tarjoaisi kuntien käyttöön lastensuojelun erityisen ja tehostetun tuen palveluita lapsi- ja perhelähtöisesti sekä psykososiaalista tukea monialaisessa yhteistyössä järjestöjen ja yksityisten palvelujen tuottajien sekä kehittämishankkeiden kanssa. Perhekeskuksen perustoiminnot olisivat neuvola, varhaiskasvatus ja sosiaalityö. Perhekeskustyyppisesti yksikkö tarjoaisi varhaisen tuen ja ennalta ehkäisevät lähipalvelut lasten, nuorten ja perheiden arjessa.

Lapset ja perheet Kasteen hankkeen tavoitteena oli eheyttää sijaishuollon palvelut yhtenäiseksi maakunnalliseksi sijaishuollon resurssikeskukseksi, jonka palveluja kunnat määritellysti käyttävät. Tavoite toteutui kehittyvien palvelurakenteiden mallinnuksena. Alueen kunnat ja keskeiset lastensuojelujärjestöt osallistuivat monitoimijaiseen kehittämistyöhön. Kuntien tarpeita ja toiveita kyseltiin sekä hankesuunnitelmavaiheessa että hankkeen aikana. Mallinnusta pyrittiin suuntaamaan kuntien toiveiden mukaisesti. Keskitetyn lastensuojeluyksikön toteuttaminen ei ollut mahdollista hankekaudella, vaan se jää kuntien ja järjestöjen tehtäväksi.

Tarvelähtöinen ja pitkäjänteinen ja lastensuojelun sijaishuollon kehittämistyö Etelä-Savossa on ollut haasteellista ja monisäikeistä. Maakunnasta puuttuu yhtenäisiä palvelu- ja kehittämISRakenteita. KASTE-hanke on koonnut toimijat yhteen ja toiminut maakunnallisen työn kehittäjänä ja organisoijana. Mallia on otettu ylimaakunnallisesti ja valtakunnallisesti. Kehittämishankkeessa ylimaakunnallinen yhteistyö on mahdollistanut hyvien käytänteiden levittämisen maakuntien välillä. Itä- ja Keski-Suomen alueella toimivassa Lapset ja perheet Kaste-hankkeessa on ollut mahdollista toimia yhteistyössä Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämisyksikön ja Keski-Suomen sijaishuoltoyksikön kanssa. Kehittämistyössä merkittävä rooli on ollut myös muilla maakunnallisilla ja valtakunnallisilla lastensuojeluverkostoilla (Itä-Suomen lastensuojelun osaamisverkoston tukiryhmä ILO ja Osaamiskeskusten lastensuojelun verkosto LASU)

Lapset ja perheet KASTE II hankekausi on päättymässä ja jatkossa lastensuojelun erityisyksikön palvelujen toteuttamisen ja kehittämisen vastuu siirtyy kunnille ja järjestöille, jolloin yhteistoiminnan merkitys korostuu. Palvelut sovitetaan yhteen kuntien, keskeisten järjestötoimijoiden ja yksityisten palvelutuottajien kanssa, jotta ne muodostaisivat koordinoitua ja asiakkaan lähtökohdista eheän palvelukokonaisuuden. Tavoitteena on luoda hankekehittämisen ”kotipesä”, kehittämissyhteistyö, jossa on mukana alueen kunnat, järjestöt, palveluntuottajat ja monirahoitteiset hankkeet kukin omalla panoksellaan. Lastensuojelun erityisyksikön laajentamiseksi sijaishuollosta laaja-alaisemmaksi perhekeskusmaiseksi palvelukokonaisuudeksi tarvitaan jatkossakin kehittämistyötä toimintojen edistämiseksi. Palvelujärjestelmää tulisi kehittää siten, että monitoimijainen ja moniammatillinen yhteistyö toteutuu yli organisaatiorajojen ja että lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimivien tahojen yhteistyö on sujuvaa, suunniteltua ja pitkäjänteistä ja järjestöjen moniosaaminen otetaan käyttöön. KASTE 2-ohjelmakauden tavoitteiden mukaisesti kehittämistyön painopisteet asettunevat perhehoidon ja perhekeskustoiminnan rakenteiden uudistamiseen ja toimintojen vahvistamiseen.

Lisätietoja: maija.lappeteläinen@mikkeli

Päätösseminaari

Thomas Johansson

STM:n antaman 2.2.2012 antaman ennakkopäätöksen valtuuttamana saimme kutsua Thomas Johanssonin Itä- ja Keski-Suomeen edistämään perhekeskusmaista toimintatapaa

”Perhekeskustoiminnan juurtuminen pysyväksi toimintatavaksi on toivottua; ja sekä hallitusohjelman että tänään valtioneuvostossa olevan Kaste 2012–2015 ohjelman eräitä painopisteitä”. Valvoja Riitta Viitala 2.2.2012

Johansson vieraili neljässä maakunnassa projektipäällikön kanssa.

Joensuu 7.5.2012 ja 8.5.2012

7.5.2012 saapuminen Joensuuhun ja lounas projektipäällikön kanssa
Joensuun perheentaloon ja Taitokortteliin tutustuminen ja konsultaatio
Helsingin Sanomien haastatattelu

8.5.2012 luento ”Leksand model” – perhekeskustoiminta
lounas Joensuun kaupungin ja keskeisten lastensuojelujärjestöjen kanssa ”Perhekeskusstrategia”
Karjalainen ja Karjalan Heili – lehtien toimittajatapaamiset

Pieksämäki 8.5.2012 saapuminen Pieksämäelle
Pieksämäen perhepalvelujen esittely ja luento ”Leksand Model” - perhekeskustoiminta
Matka Kuopioon

Kuopio 9.5.2012 Kuopion kaupungin sosiaali- ja terveystalouden strategisen johdon kanssa Varhaisen tuen kehittämisneuvottelu
Matka Jyväskylään

Jyväskylä 10.5.2012 Luento ”Leksand model” - perhekeskustoiminta Koske X-tapahtumassa, jonka yhteydessä vietettiin Lasten ja perheiden hyvinvointipalvelujen kehittämishankkeen Itä- ja Keski-Suomessa II (2010–2012) päätösseminaaria
Verkostoitumista ja ylimaakunnallisia kontakteja.
Omakustanteinen päivällinen Marjatta Kekkonen, THL. Thomas Johansson ja Eila Pelli

Jyväskylä 11.5.2012 Tapaaminen KT Jouko Huttusen kanssa ”daddy coaching”-teemasta
Julkaisun suunnittelua.
Matka Helsingin kautta Tukholmaan.

Thomas Johanssonin vierailun tavoitteeksi asetettiin Perhekeskusmaisen toimintatavan promotoiminen ja vahvistaminen hankealueella. Vierailun aikana Johanssonin tapasi järjestetyissä tilaisuuksissa 110 henkilöä; strategisella ja operatiivisella tasolla julkisella ja järjestösektorilla. Vierailu sai vahvan medianäkyvyyden (kts. viestintä). Medianäkyvyyden ansioista yhtey-

denottoja on tullut syyskuuhun saakka mm. tutkijoilta ja eduskunnasta kansanedustajien erityisavustajilta.

KOSKE X – seminaari

Lasten ja perheiden hyvinvointipalvelujen kehittämishankkeen Itä- ja Keski-Suomessa tämän 2010–2012 loppuseminaaria vietettiin Koske X – tapahtuman yhteydessä 10.5.2012. Tapahtuma kokosi Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen tiloihin parisen sataa osallistujaa. Seuraavassa lyhyt kuvaus ja aineistot tapahtuman LapsiKasteen järjestämistä osioista.

Perhekeskus: Thomas Johansson

Thomas Johansson esitteli puheenvuorossaan Leksandin mallin, Perhekeskusten variaatioita Ruotsissa ja muissa Pohjoismaissa sekä otti kantaa ennaltaehkäisevään työhön sosiaalisten investointien näkökulmasta. Johansson otti vahvasti kantaa vanhemmuuden tukemiseen ja erityisesti isien osuuteen vanhemmuudessa ennen syntymää ja aina täysi-ikäisyyteen saakka.

Aamuiseen teematapahtumaan osallistui n. 70 henkilöä ja tapahtumasta on tullut runsaasti positiivista palautetta. Lisäarvona voitaneen todeta englannin kieli, joka oli tapahtuman toteutuksen kieli.

<http://www.koskeverkko.fi/Public/default.aspx?contentid=15415>

”Kasvatuskumppanuus puheena Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoiton diskursiivisilla näyttämöillä”: Marjatta Kekkonen

Marjatta Kekkonen puheenvuoro perustui hänen tammikuussa 2012 tarkastettuun väitöskirjaansa. Kekkonen kuvailee työssään millaisia puhetapoja käyttäen varhaiskasvatuksen ammattilaisenrakentavat kasvatuskumppanuutta koskevia merkityksiä. Varhaiskasvattajien tulokset kumppanuudesta liittyvät vanhempien, lasten ja henkilöstön välisiin kohtaamisiin lapsen kotona, lähiympäristössä ja päivähoitossa.

Kumppaneina toimivat varhaiskasvattajat ja vanhemmat tuottavat lapsen varhaisvuosien kasvatusta koskevaa tietoa yhteistyöprosessissa. Aloituskäytännössä perheen kanssa käydään palveluneuvottelu, aloituskeskustelu ja kotikäynti. Kumppanuustyöskentelyssä vahvistetaan lapsen omaa toimijuutta, lapsen kuulluksi ja nähdyksi tulemistä sekä kodin että päivähoiton kehitysympäristössä.

Aamuiseen teematapahtumaan osallistui n. 30 henkilöä. Varhaiskasvatuksen alueella kehitetty kasvatuskumppanuusajattelu näyttäisi omaavan kehityspotentiaalia myös yleisemmin lapsi-, nuoriso- ja perhepalveluissa sekä koulun toimintaympäristössä. Kaste hanke on pyrkinyt rakentamaan ja ylläpitämään Kasku-kouluttajaverkostoa ja tukemaan ko. koulutuksen organisointia Keski-Suomessa.

<http://www.koskeverkko.fi/Public/default.aspx?contentid=15415>

NUORISOKODISTA MAAILMALLE – Kokemuksia nuorisokodissa elämisestä ja aikuisiässä selviytymisestä: Sarianna Reinikainen

Sarianna Reinikaisen perusti esityksensä vuonna 2009 valmistuneeseen väitöskirjatutkimukseen. Tutkimuksen kohteena olivat yhden nuorisokodin entisten asukkaiden kokemukset nuorisokodista kotina ja kasvattajana sekä kokemukset myöhemmästä selviytymisestä. Esityksessä kerrottiin millaisia kokemukset ovat olleet ja mistä ne ovat syntyneet, miten nuorisokodin entiset asukkaat itse niitä selittävät. Kiinnostavaa on, että sama nuorisokoti myös samana aikana on synnyttänyt hyvin erilaisia kokemuksia ja myös sen merkitys myöhemmälle elämälle on koettu hyvin eri tavoin: siinä kun yhden kokemusta nuorisokodissa asumisesta voi kuvailla sanalla painajainen, toiselle se on ollut turvasatama. Keskeisimpiä kokemusten synnyttäjiä ja määrittäjiä ovat olleet suhteet työntekijöihin ja nuorisokodin toimintakäytännöt, jotka siis ovat muodostuneet ja välittyneet nuorille yksilöllisesti.

Tutkimuksen viimeistelyvaiheessa Reinikainen aloitti työn nuorisokodin johtajana, ja tässä tehtävässä hän on ollut nyt neljä vuotta. Esityksessä kerrottiin myös, miten tutkimuksen synnyttämät ajatukset ovat ohjanneet hänen työtään ja miten toimintaa on pyritty kehittämään nuorisokodissa.

Teematapahtumaan osallistui n. 70 henkilöä.

<http://www.koskeverkko.fi/Public/default.aspx?contentid=15415>

Sisukas: Christine Välivaara

Christine Välivaara esitteli puheenvuorossaan Keski-Suomessa toteutettavaa **Sijoitettu lapsi koulussa (2012–2016)** projektia, joka on saanut oivaltavan toteutusnimen SISUKAS Projekti painottuu Sijoitettujen lasten koulunkäynnin tukemiseen ja syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn. Projekti on myös osa RAY:n käynnistämää Emma ja Elias (Lapsen hyvä elämä) ohjelmakokonaisuutta esitteli Sisukas –hanketta. Hankkeen alkuidea juontuu Ruotsissa toteutetusta SkolFam – hankkeesta.

<http://www.koskeverkko.fi/Public/default.aspx?contentid=15415>

Yhteensovittaminen

Lasten, nuorten ja perheiden palvelurakenteen kehittämisen kannalta on keskeistä yhteensovittaa kehittämistoimintaa tavoitteiden, sisältöjen ja resurssien näkökulmista.. Järjestö- ja kuntalähtöisen kehittämisen, kumppanuuskehittämisen tai monialaisen kehittämisen, toivotaan Kaste 2-ohjelmakaudella konkretisoituvan paikallisiin, seudullisiin ja alueellisiin hyvinvointisuunnitelmiin.

Neljän maakunnan kiertue toteutettiin Emma&Elias –ohjelman ohjelmapäällikkö Ulla Lindqvistin, alueellisen hankkeen projektipäällikkö Eila Pellin ja osahankkeiden työntekijöiden toimesta seuraavasti:

Emma&Elias ja Kaste aikataulu ja osallistujat: 31.8.2012 Siilinjärvi (25), 17.9.2012 Jyväskylä (17), 19.9.2012 Mikkeli (20) ja 21.9.2012 Joensuu (25). Tilaisuuksiin osallistujat olivat järjestöjen, kuntien, hankkeiden ja seurakuntien edustajia.

18.9.2012 alueellinen Kaste-hanke oli mukana järjestämässä Sisukas –sijoitettu Lapsi koulussa aloitusseminaaria. Seminaarin aineisto ja pääpuhujan Tukholman yliopiston professori Bo Winnerljugin luento löytyvät seuraavasta linkistä

<http://www.pesapuu.fi/ajankohtaista/tapahtumakalenteri/tapahtuma/2012/09/18/sisukas-parjaa-aina>

Syyskuun loppuun mennessä päättyneeseen hakuun Emma&Elias-ohjelmaan annettiin 4 lausuntoa: Iisalmen Perheentalo Yhteistyö, Viola ry, Koulutus Elämään Säätiö, Honkalampi Säätiö ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton Järvi-Suomen Piiri.

Monialaisen kehittämistoiminnan nykytilanne on raportoitu suullisesti valvoja Marjaana Pelkoselle (STM) ja Arja Hastrupille (THL) 4.10.2012, missä yhteydessä sovittu jatkotoimenpiteistä. Kirjallinen raportti valmistuu Lindqvistin ja Pellin toimesta lokakuun loppuun mennessä.

Kiertueen vaikutuksesta järjestettiin tutustumiskäynti Iisalmen Perheentalo Yhteistyöhön 14.11.2012, jonka valmisteluun hanke osallistui. Vierailun tavoitteena on selkiyttää perhekahvila, perheentalo ja perhekeskustoimintaa ja sen tukemista. Vierailukäynnin järjestelyistä vastaavat Iisalmen järjestö ja kuntatoimijat ja kutsuttuina Pelkonen (STM), Hastrup (THL), Lindqvist (LSKL), Varjonen (RAY) ja alueellisia Kastetoimijoita.

Opinnäytetyöt

Valmistuneet opinnäytetyöt

Korja, Oona. ”SE ON NIIN VOIMAKAS YHDISTÄVÄ JUTTU, SE ETTÄ YMMÄRTÄÄ TOISIAAN”. Alle kouluikäisten lasten vanhempien kokemuksia ohjatusta vertaistukiryhmästä. Eri-tyispedagogiikan pro gradu –tutkielma. Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitos, 2012. 53 sivua. Julkaisematon.

Laitinen, Jaana; Koskinen, Jonna; Ruotsalainen, Tiina
VANHEMPIEN KOKEMUKSIA JYVÄSKYLÄN AVOIMISTA VARHAISKASVATUSPALVELUISTA JA NEUVOLAN PERHETYÖSTÄ : Tarinaviikot 2011
Jyväskylän ammattikorkeakoulu .2012
Julkaisun pysyvä osoite on <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201205168589>

Paasonen, Sanna-Reetta. ” Matkalla tuntemattomaan” – Sijaisvanhempien kokemuksia vanhemmuudesta ja arjesta. Itä-Suomen Yliopisto. 2011
Julkaisun pysyvä osoite on <http://www.pslastensuojelu.fi/index.php/opinnaeytetyoet>

Laine, Eveliina; Häkkinen, Jenni
Sijaissisaruus sijoitettujen lasten elämässä – lastensuojelun työntekijöiden näkemyksiä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. 2011
Julkaisun pysyvä osoite on <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2011121318196>

Repo, Sari
Perhepäivähoidossa olevan lapsen varhaiskasvatussuunnitelma. Johtamisen erikoisammattitutkinto. Kuopion kaupunki. Jyväskylän aikuisopisto. 2011

C:\Documents and Settings\pellie\Omat

Liite 18.

Laitila, Annukka.
Varhaiskasvatuspalvelujen pedagoginen johtaminen / johtajan vuosikello Johtamisen erikoisammattitutkinto. Kuopion kaupunki. Jyväskylän aikuisopisto. 2011

C:\Documents and Settings\pellie\Omat

Liite 19.

Valmisteilla olevat opinnäytetyöt

Tekijä/t	Opinnäytetyön nimi tai aihe	Oppilaitos	Vuosi
Maija Teppo	Ohjatun vertaistukiryhmän vaikutukset sijaisvanhempien kokemana	Jyväskylä Yliopisto	2012
Paulina Kinnunen	Osallisuuden kokeminen verkostokokouksissa (pro gradu)	Itä-Suomen yliopisto	2011
Honkaniemi, Noora-Maria	Fenomenografinen tutkimus haastavasti käyttäytyvän alle kolme vuotiaan lapsen kohdalla neuvolan, varhaiskasvatuksen ja perheen näkökulmasta	Jyväskylän yliopisto	2012
Haikara, Marjo ja Nieminen Maija	Perhekeskus kolmen tapauksen valossa	Jyväskylän yliopisto	2012
Saarelainen, Lauri	Ennalta ehkäisevän työn mallintaminen Joensuussa. Pro – gradu - tutkimus	Itä-Suomen yliopisto	2012
Kervinen Jaana	Erityistä tukea tarvitsevan lapsen kokemukset terapiastaan/kuntoutuksestaan.	Itä-Suomen yliopisto. Kehitys- ja kasvatuspsykologian erikoispsykologiopinnot (lisansiaatin tutkimus)	2014/2015

Töiden valmistumista voi tarkastella seuraavista tietokannoista <https://publications.theseus.fi> ammattikorkeakoulujen ja <https://kirjasto.jyu.fi/kokoelmat/opinnaytehaku> Jyväskylän yliopiston sekä <https://josku.linneanet.fi/vwebv/searchBasic?sk=fi> Itä-Suomen Yliopiston osalta.

Projektin, hankkeiden ja hallinnon tietoja sekä arviointia

Projektin, hankkeiden ja hallinnon tietoja

Projektin ohjausryhmä sai projektitiedotteen 15.6.2012

C:\Documents and Settings\pellie\Omat

Liite 20.

Maakunnalliset johtoryhmät ovat ajalla 1.4..2012 – 31.10.2012 kokoontuneet seuraavasti.

- Pohjois-Karjalan johtoryhmä on kokoontunut 1.4.2012 jälkeen 9.5, 20.6 ja 19.9. 2012

Lisäksi juurruttamishankkeen kehittäjäryhmä kokoontui 19.9.2012

Ulla Kyllönen (Kasvatus- ja perheneuvola), lastenpsykiatrian ylilääkäri Marianna Savio (PKSSK), avohuollon ylilääkäri Marjatta Mannonen (Joensuun kaupunki), projektipäällikkö Anne-Maria Saaristo (Joensuun Perheentalo), sosiaalipalvelujen päällikkö Leena Korhonen (sote) ja hanketyöntekijä Mervi Tahvanainen. Ja maakunnallisen johtoryhmän jäsenet kehittämispäällikkö Annamari Savela ja ylilääkäri Risto Lantto. Työryhmän kokoonpano vakiintuu 2.11.2012 eli seuraavaan kokoukseen mennessä.

- Etelä-Savon johtoryhmä on kokoontunut 19.9.2012

Juuruttamishankkeen kehittäjätyöryhmään ovat lupautuneet: Liisa Hynynen, perhepalvelujohtaja (Pieksämäki), Sirpaleena Toikka, varhaiskasvatusjohtaja (Mäntyharju), Maija Lappeteläinen, sosiaalityöntekijä (Mikkeli), Ann-Helena Koivunoro, Nuorisotyö (Rantasalmi ja JJR-kunnat), Johanna Mäenpää MLL:sta (Järvi-Suomen piiri). Ensimmäinen kokous on 2.11 Mikkeliissä.

- Pohjois-Savon johtoryhmä on kokoontunut 4.5.2012

Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikön ohjausryhmä on kokoontunut 4.5. ja 31.8.2012

Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämistoimintaa koskeva sopimus edellyttää, että kaikilla kunnilla on mahdollisuus osallistua ohjaavaan toimintaan. Juurruttamishankkeen kehittäjätyöryhmä tulee olemaan yhtenevä em ohjausryhmän kanssa.

- Keski-Suomen johtoryhmä on kokoontunut 22.3.2012 ja 17.9.2012.

Ylimaakunnallisia hanketyöntekijöiden tapaamisia on ollut yksi raportointikauden aikana; Jyväskylässä 17.–18.9.2012

Itä- ja Keski-Suomen Kaste-projektipäälliköt ovat kokoontuneet ohjelmapäällikkö Jouko Mietisen kutsusta 12.10.2012 sekä LapsiKasteiden projektipäälliköt 11.6..2012, 13.8.2012 ja 4.10.2012

Arviointi

Arvioinnin osalta STM on ohjauksessaan mm. 27.2.2009 (Kräkin-Kallinen) ja 12.3.2009 (Riitta Viitala) edellyttänyt vähintään itsearviointia.

Seuraavat arvioinnit ovat valmistuneet hankekaudella

- Pohjois-Karjala

C:\Documents and Settings\pellie\Omat

Liite 23.

- Pohjois-Savo

<http://lapsikuopio.kuopio.fi/arviointi>

- Etelä-Savo ja Keski-Suomi

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen tutkija Antero Ruokokoski toteutti elokuun alussa asiakaspalautekyselyn Etelä-Savossa ja Keski-Suomessa. Vastaava kysely on toteutettu v. 2010, jolloin kysymyksenasettelut olivat samansuuntaiset, vaan ei yhtenevät. Nyt kysymyksenasettelut yhtenäistettiin.

Koska osahankkeilla on omat arviointisuunnitelmat ja LapsiKuopio-hankkeen sekä Terttu-hankkeen osalta arviointiraportit oli jo julkaistu, ei tässä vaiheessa nähty tarpeellisena kyselyn laajentamista.

Syyskuun lopulla Terttu-hanke ja Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämisyksikkö halusivat, että kysely toteutettaisiin heidän asiakkailleen (tahtumiin ja tilaisuuksiin osallistuneet 2010–2012).

C:\Documents and Settings\pellie\Työpö

Liite 24

Viestintä

Lapset ja perheet Kaste Itä- ja Keski-Suomi on ollut esillä raportointikaudella seuraavasti:

www

<http://lapsikuopio.kuopio.fi/etusivu>

Lehdet:

Tiedotusvälineet noteerasivat sisältöalueemme tapahtumia seuraavasti.

Liitteet 25-28

4/2012 Pogostan sanomat "Apuna Arjessa" Tuupovaaran päiväkodin johtajan Aino Kakosen haastattelu.

5/20123/2012 Joensuun uutiset "Tukea ja tietoa vanhemmille" kahden ryhmään osallistuneen äidin haastattelu.

23.5. Kirkkotie "Mie ite –ryhmästä tukea pienten lasten perheille

Julkaisut

http://www.jkl.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/jyvaskylawwwstructure/51455_Vertaistointia_Jyvaskylan_seudulla_netki.pdf

Perhehoitajan käsikirja

Väliraportti

<http://www.koskeverkko.fi/Public/default.aspx?contentid=35867>

Tiedotteet

Kesäkatetta Keski-Suomi 2/2012 /Liite 29

Adobe Acrobat
Document

Elokastetta Keski-Suomi 3/2012/Liite 30

Microsoft Word
-asiakirja

Terttu-tiedote syyskuu 2012

C:\Documents and
Settings\pellie\Omat

Liite 31

Arkistointi

Projektin asiakirjat on sähköisesti arkistoitu Keski-Suomen osa-hankkeen ja projektihallinnon osalta Keski-Suomen Sosiaalialan Osaamiskeskuksen Arkki-järjestelmään. Muiden osahankkeiden asiakirjat on arkistoitu osahankkeen hallinnoijan toimesta

Näkymiä tulevaan

Kaste 1 – ohjelman toteutus on päätösvaiheessa viimeistenkin hankkeiden päättyessä syksyllä 2013.

Tällä hetkellä on tiedossa päivämäärä, jolloin ohjelmakauden Lasten ja perheiden – osaohjelman kokoaminen, tulokset ja arviointi, saa laajempaa huomiota eli 12.–13.2.2012 Helsingin Paasitornissa. Valtakunnallisen loppuseminaarin yhteydessä julkistetaan mittava loppuraportti.

Kuluneella ohjelmakaudella julkishallinto on saanut runsaasti ohjelmaohjaus- ja hankeohjausosaamista, jota voidaan hyödyntää tulevalla ohjelmakaudella.

Kaste 2 – ohjelman ja sen toimeenpanosuunnitelman laadinnassa nämä kokemukset on hyödynnetty. Osaamisen hyödyntäminen näkyy tavoiteasetannan ja toimenpidekokonaisuuksien selkeytenä. Ohjelma-asiakirja avautuu monialaiselle lukijajoukolle ja antaa suunnan kehittämistyölle niin julkisella -, yksityisellä -, kuin kolmannella sektorillakin sekä seurakunnissa.

Suunnittelutyön näkökulmasta olisi tärkeää pikaisesti saada linjauksia ohjelman valtakunnallisesta vs. alueellisesta toteuttamisesta ja osa-ohjelmakohtaisesta vs. yli osa-ohjelmien tapah-
tuvasta toteutuksesta.

Kehittämistoiminnan monialaiosuus on tätä aikaa. Kehittämistoimintaa tuetaan tarvittaessa monirahoitteisesta lähtökohdasta, mutta kehittämistoiminnan ydin on perustyössä, jota tuke-
maan tarvitaan selkeät struktuurit; strateginen ohjaus ja rakenteet.

Liite 21

Ohjausryhmä

Riitta Viitala, hankkeen valvoja, kehittämispäällikkö, sosiaali- ja terveysministeriö

Marjaana Pelkonen, hankkeen valvoja, ylitarkastaja STM (16.5.2012 alkaen)

Maria-Kaisa Aula, lapsiasiavaltuutettu, sosiaali- ja terveysministeriö

Liisa Heinämäki, erikoistutkija, terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Jyväskylän toimipaikka

Marjatta Kekkonen, erikoistutkija, terveyden ja hyvinvoinnin laitos

- varajäsen Helena Ewalds, kehittämispäällikkö, terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Pekka Utriainen, ohjausryhmän puheenjohtaja, hankkeen vastuhenkilö, apulaiskaupunginjohtaja, Jyväskylän kaupunki

Silja Ässämäki, hankkeen yhteyshenkilö, kehittämisjohtaja, sosiaali- ja terveystoimen palvelut, Jyväskylän kaupunki

Eila Pelli, ohjausryhmän esittelijä, projektipäällikkö, Lapset ja perheet Kaste- hanke

Etelä-Savo:

Johanna Will-Orava, lapsiperhepalveluiden tulosalueen esimies, Mikkelin kaupunki

Anneli Kupila, terveysneuvonnan esimies, Mikkelin kaupunki

Saara Pesonen, sosiaalijohtaja, Savonlinnan kaupunki

- varajäsen Lea Saari-Kääriäinen, johtava sosiaalityöntekijä, Mäntyharju

Pirjo Tujunen, lapsiperhepalveluiden esimies, JJR-seutu

Liisa Hynynen, perhepalvelukeskuksen johtaja, Pieksämäki

Ulla Ojuva, Itä-Savon sairaanhoitopiirin ky, Sosteri

Sirpa Laamanen, ylihoitaja, Etelä-Savon sairaanhoitopiiri

Keski-Suomi:

Ulla Kuittu, ohjausryhmän varapuheenjohtaja, Keski-Suomen johtoryhmän puheenjohtaja, sosiaali- ja perhepalvelujen vastualuejohtaja, Jyväskylän kaupunki

- varajäsen Marja Heikkilä, johtaja, Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Pirjo Hakkarainen, toiminnanjohtaja, Perhehoitoliitto

- varajäsen Saara Keränen, aluejohtaja, Pelastakaa Lapset ry, Keski-Suomen aluetoimisto

Pirjo Heinonen, perhepalvelujohtaja, Äänekosken kaupunki

Pohjois-Karjala:

Annamari Savela, Pohjois-Karjalan projektiryhmän puheenjohtaja, kehittämispäällikkö, Joensuun kaupunki

- varajäsen Marjo Lavikainen, sosiaalipalvelujen johtaja, Joensuun kaupunki

Janne Siponen, vakuutuspäällikkö, KELA

Karri Poutanen, lapsi- ja perhepalvelujen päällikkö, Joensuun kaupunki

- varajäsen Risto Lantto, hallintoylilääkäri, Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiiri

Pohjois-Savo:

Pekka Puustinen, kasvun ja oppimisen tuen johtaja, Kuopion kaupunki (31.12.2011 saakka)

Juha Parkkisenniemi, kasvun ja oppimisen tuen johtaja, Kuopion kaupunki (1.1.2012 alkaen)

- varajäsen Matti Pietikäinen, terveystalvelujen johtaja, Kuopion kaupunki

Paula Tiihonen, perhepalvelujohtaja, Leppävirran kunta

- varajäsen Marja-Leena Markkanen, sosiaalijohtaja, Suonenjoen kaupunki

Kirsti Kumpulainen, lastenpsykiatrian professori, ylilääkäri, Kuopion yliopisto/KYS

- varajäsen Kaarina Kemppinen, lastenpsykiatrian apulaisyliääkäri, Kuopion yliopisto / KYS

Eila Laukkanen, nuorisopsykiatrian professori, ylilääkäri, Kuopion yliopisto / KYS

- varajäsen Juha Hämäläinen, sosiaalipedagogiikan professori, Itä-Suomen yliopisto /KYS

-

Lapset ja perheet Kaste II -hankkeen maakunnallisten johtoryhmien jäsenet (Liite 22)

Etelä-Savo

Johanna Will-Orava, lapsiperheiden tulosaluejohtaja, Mikkeli

Mali Soininen, yksikönjohtaja, ISO, Etelä-Savon yksikkö Mikkeli

Reino Rouhiainen, MLL /Etelä-Savon piirin puheenjohtaja
 Saara Keränen, aluejohtaja, Pelastakaa lapset ry:n Keski-Suomen aluetoimisto
 Sirkku Mehtola, toiminnanjohtaja, Viola - väkivallasta vapaaksi ry
 Pirjo Tujunen, perusturvajohtaja, JJR kunnat
 Päivi Niiranen-Linkama, yliopettaja, MAMK
 Saara Pesonen, sosiaalijohtaja, Savonlinna
 Lea Saari-Kääriäinen, johtava sosiaalityöntekijä Mäntyharju
 Liisa Hynynen, perhepalvelujohtaja, Pieksämäki
 Sirpa Laamanen, ylihoitaja, Etelä-Savon sairaanhoitopiiri
 Heli Helminen, Matti ja Maija-koti
 Toni Lillman, toiminnanjohtaja, Porstua r.y.

Hankkeen työntekijät:

Hannele Vesterlin, ehkäisevän työn kehittäjä, Lapset ja perheet Kaste II (31.9.2012 saakka)
 Maija Lappeteläinen, sijaishuollon kehittäjäsosiaalityöntekijä, tiimivastaava, Lapset ja perheet Kaste II (31.9.2012 saakka)

Eila Pelli, projektipäällikkö, Lapset ja perheet Kaste II (31.10.2012 saakka)

Keski-Suomi

Ulla Kuittu, johtoryhmän puheenjohtaja, vastuualuejohtaja, sosiaali- ja perhepalvelut, Jyväskylä
 Vs. Maija-Riitta Anttila, johtoryhmän varapuheenjohtaja, vastuualuejohtaja, päivähoitopalvelut, Jyväskylä (Pirjo Tuosa)
 Pirkko Vuorinen, palveluyksikön johtaja, Jyväskylä
 Pirjo Heinonen, perhepalvelujohtaja, Äänekosken kaupunki

- varajäsen Tuula Sarja, päiväkodin johtaja

 Kari Jaatinen, perusturvajohtaja, Muurame (31.8.2011 saakka)
 Anu Paananen, vs. vastaava sosiaalityöntekijä, Wiitaunioni
 Rauni Kekäläinen, sosiaalijohtaja, Luhanka
 Tiina Mankonen, vastaava sosiaalityöntekijä, perusturvaliikelaitos Saarikka
 Aliisa Veistämö, sosiaalityöntekijä, Keuruun kaupunki
 Riitta Vanhanen, perusturvajohtaja, Keuruun kaupunki
 Tiina Solismaa, sosiaalijohtaja, Petäjäveden kunta
 Kaisa Leinonen, sosiaalijohtaja, Konneveden kunta

Pirjo Rautio, sosiaalihoitaja, Hankasalmi

Virpi Merikallio, perhepalvelukeskuksen johtaja, Jämsä

- o varajäsen, Leena Kivikari, osastonhoitaja, Jämsä

Pirjo Nieminen, johtava sosiaalityöntekijä, Laukaan kunta

- o varajäsen, Markku Hokkanen, päiväkodinjohtaja, Laukaan kunta

Aila Niinikoski, johtava sosiaalityöntekijä, Joutsan kunta

Anu Väänänen, sosiaalityöntekijä, Toivakan kunta

Olli Mäkeläinen, sosiaalihoitaja, Multian kunta

Leena Mikkonen, sosiaalityöntekijä, Multian kunta

Jouko Nykänen, sosiaalihoitaja, Uuraisten kunta

Aila Niinikoski, johtava sosiaalityöntekijä, Joutsan kunta

Marja Heikkilä, johtaja, Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

- o varajäsen Raili Haaki, suunnittelija, KOSKE

Saara Keränen, Keski-Suomen aluejohtaja, Pelastakaa lapset ry.

- o varajäsen Pirjo Hakkarainen, toiminnanjohtaja, Perhehoitoliitto ry..

Eija Paloheimo, toiminnanjohtaja, Keski-Suomen ensi- ja turvakoti ry.

- o varajäsen Mirja Lavonen-Niinistö, toiminnanjohtaja, Mannerheimin Lastensuojeluliiton Keski-Suomen piiri ry

Anna Rönkä, yliopettaja, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Hyvinvointiyksikkö

Reija Alen, ylilääkäri, lastenneurologia, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri

Hankkeen työntekijät:

Marianne Kuorelahti, ehkäisevän työn kehittäjä, K-S:n tiimivastaava (30.6.2012 saakka)

Markku Mäkinen, kehittäjäsaaraanhoitaja (31.8.2012 saakka)

Merja Pihlajasaari, kehittäjäterveydenhoitaja (29.7.2012 saakka)

Riitta Siekkinen, kehittäjäsosiaalityöntekijä (31.9.2012 saakka)

Eila Pelli, projektipäällikkö (31.10.2012 saakka)

Pohjois-Savo

Kuopion kaupungin edustajat:

Pekka Puustinen / Kuopion kaupunki / Kasvun ja oppimisen tuen johtaja, puheenjohtaja

Jaana Lappalainen / Kuopion kaupunki / LapsiKuopio -II hanke / Projektikoordinaattori
(31.5.2012 saakka)

Matti Pietikäinen, Kuopion kaupunki Terveyspalvelut / Terveysjohtaja
 Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri ky, KYS, Lastenpsykiatrian klinikan edustajat:
 Kumpulainen Kirsti, Lastenpsykiatrian professori, ylilääkäri
 Minna Tenhunen - Kejonen, projektikoordinaattori (30.9.2012 saakka)

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri ky, KYS, Nuorisopsykiatrian klinikan edustajat:
 Eila Laukkanen, Nuorisopsykiatrian professori, ylilääkäri
 Seija Leinonen, erikoissuunnittelija (30.9.2012 saakka)

Siilinjärven kunnan / Pohjois-Savon lastensuojelun kehittämissyksikön/Katse lapseen –
 hankkeen edustajat:

Pitkänen Tarja, projektikoordinaattori (30.9.2012 saakka)
 Paula Tiihonen, perhepalvelujohtaja, Leppävirran kunta
 Marja-Leena Markkanen, sosiaalijohtaja, Suonenjoen kaupunki

Savonia ammattikorkeakoulun edustaja:
 Anne Walden, yliopettaja, varaedustaja Auli Pohjolainen, lehtori

Kuopion yliopiston edustajat:
 Pirjo Pölkki, Sosiaalityön- ja pedagogiikan laitoksen edustaja / Lastensuojelun profes-
 sori
 Riitta Vornanen, Lapsi- ja nuorisososiaalityön ja yhteisösosiaalityön ma professori

Eila Pelli, projektipäällikkö (31.10.2012 saakka)

Pohjois-Karjala

Annamari Savela, kehittämispäällikkö, Joensuun kaupunki, puheenjohtaja
 Karri Poutanen, lapsi- ja perhepalvelujen päällikkö, Joensuun kaupunki, varapuheen-
 johtaja
 Marjo Lavikainen, sosiaalipalvelujen johtaja, Joensuun kaupunki
 Risto Lantto, hallintoylilääkäri, Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiiri
 Leena Korhonen, perusturvajohtaja, Kontiolahden kunta
 Raili Mönttinen, osastopäällikkö, johtava lääkäri, Polvijärven kunta
 Janne Siponen, Kelan edustaja
 Auli Ahtonen Joensuun kaupunki, lastentarhanopettaja / perhetyö
 ja / tai Mikko Tiihonen Joensuun kaupunki, päivähoidon aluevastaava *ja/tai*

Raili Airaksinen, Joensuun kaupunki perhetyö

Hankkeen työntekijät:

Mia Ylhäinen, Terttu -osahankkeen projektikoordinaattori (1.4.–31.5. ja 1.–31.7.2012 100 % ja 1.–30.6. ja 1.8.–30.9. 50 %)

Terttu Pakarinen, projektityöntekijä (30.8.2012 saakka)

Mervi Tahvanainen, projektityöntekijä (1.4.2012- 30.6.2012 ja 1.8–31.8.2012, 100 %.)

Lauri Saarelainen, perhesosiaalityöntekijä (1.4.–31.8.2012 50 %)

Markku Turkulainen, arviointitehtävät (16.4.–30.7.2012)

Eila Pelli, projektipäällikkö (31.10.2012 saakka)

Liite 32

Kunnat ja kuntayhtymät

Etelä-Savo

Enonkoski, Heinävesi, Hirvensalmi, Joroinen, Juva, Kangasniemi, Kerimäki, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Pieksämäki, Punkaharju, Puumala, Rantasalmi, Ristiina, Savonlinna, Sulkava ja Suomenniemi; 17+ 1

Etelä-Savon Sairaanhoidopiiri

Pohjois-Savo

Kuopio, Siilinjärvi, Maaninka, Lapinlahti, Pielavesi, Varpaisjärvi, Keitele, Varkaus, Lepävirta, Nilsiä, Juankoski, Kaavi, Rautavaara, Suonenjoki, Rautalampi, Vesanto, Tervo; 17

Pohjois-Savon sairaanhoidopiiri

Pohjois-Karjala

Joensuu, Kontiolahti, Polvijärvi; 3

Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä

Keski-Suomi

Hankasalmi, Joutsa, Jyväskylä, Jämsä, Kuhmoinen, Keuruu, Kinnula, Konnevesi, Laukaa, Luhanka, Multia, Muurame, Petäjävesi, Saarikka (Kannonkoski, Karstula, Kivijärvi, Kyyjärvi ja Saarijärvi), Toivakka, Uurainen, Wiitaunioni (Viitasaari ja Pihtipudas), Äänekoski; 23

Keski-Suomen sairaanhoitopiiri